¶ Whittyntoni Editio cum interpretamento Fräcisci Nigri diomedes de accẽtu in pedestri oratiõe potius q̃ soluta obseruando.

ACcentus est acutus vel grauis vel inflexe elatio orationis vocis vtentio vel inclinatio aut inflexo sono regens verba. Nam vt nulla vox sine vocali ita sine accentu nulla est ⁊ est accentus vt quidẽ recte putauerũt velut aĩa vocis. Accẽtus dictus ab accanẽdo: qd̓ sit quasi qdẽ cuiusq; sillabe cãtus apud grecos ideo ꝓsodia dr̄. Accentus quidẽ fastigia vocauerũt: que pro capitibus litterarum ponerẽtur: alĳ tenores vel tenos appellant: nõnulli cacumina remere maluerũt. Sunt vero tres Acutus Grauis: et qui ex duobus factus est. Circumflexus. Ex ĳs acutus in correptus semper: interdum productis sillabis versatur. Inflexus in ĳs que producũtur. Grauis aũt pro se nunq̃ consistere in vllo verbo potest: sed in ĳs in quibus inflexus est acutus. Ceteras sillabas obtinet ĩ grecis itaq; dictionibus: cũ acutus tria loca teneat vltimũ penultimũ ⁊ antepenultimũ. Circumflexus autẽ quotlibet sillabaꝝ sit dictio nõ tenebit nisi penultimũ locũ Oĩs igit̃ pars orõnis hãc rationẽ ꝓnũciatiõis detinet.. Oĩs vox monosillaba aliqd̓ signs si breuis est acuet̃ vt mel fel: ⁊ si positione lõga siũt acutũ sc; tenorẽ habebit vt ars pars pix nix. Si aũt lõga natura siũt flectet̃ vt lux spes/flos/sol/mõs/fõs/lis. Oĩs v̾o disillaba p̓orẽ sillabã aut acuit aut flectit. Acuit vel cũ breuis est vtraq; vt citus latus erat vel cũ positiõe lõga est vtraq; vt solers vel alterutra positiõe lõga dũ ve natura longa sit vt põtus cohors. Si vero prior sillaba natura lõga ⁊ seq̃ues breuis fiunt flectit̃ prior vt luna/roma. In trisillabis aũt ⁊ tetrasillabis ⁊ deinceps scd̓a sillaba ab vltĩa sp̄ obseruãda si hec sit natura lõga flectit̃ vt romanus/cethegus/marinus/crispinus amicus/sabinus/quirinus lectica. Si vero eadẽ positiõe lõga penultĩa positione lõga fiunt acuet̃ vt catullus metellus marcellus. Ita tñ si positione longa non ex muta ⁊ liqda fiunt: nã mutabit accẽtũ vt latebre tenebre: ⁊ si nouissima natura longa itẽq; penultima positiõe lõgs fiunt: penultima tñ acuet̃: nõ inflectet̃ sic natura vt athene thebe cume tabelle fenestre. Sin aũt medio aut nouissima breuis fiunt primus seruabit acutũ tenorẽ vt Sergius manlius/assia/fiscina. Si oẽs tres sillabe lõge fuerint media acuet̃ vt romani legati p̄tores ꝓnoĩa q̃ duplici modo declinãtur/aut corripiũt aut ꝑducũt vt illius ipsius. Sane greca v̾ba grecis accẽtibus efferimus si eisdẽ lr̄is enũciauerimus in latinis: neq; acutus accẽtus in vltĩa sillaba poni põt nisi discretionis cã vt in aduerbio pone in cõpotis dictionibus vnus accẽtus est/nõ minus vna parte orõnis vt malesanus. Interea loci ĩ ꝑegrinis aũt v̾bis ⁊ in barbaris noĩbus maxie in interiectionibus nulli certi sunt. In ĩs eñ accẽtuũ lex certa esse nõ põt cũ sit absurdũ a turbato tenoris exigere teneris rationem accẽtuũ legẽ vel distinguẽdi ratio vel discernẽdi ambiguitates necessitas sepe cõturbat. Inueniunt̃ q̃dã noĩa omonia v̾bis similia alia quoq; aduerbĳs: de qb; qd̓ dici põt nisi qd̓ accẽtus sit arbiter discernẽs vtriusq; significati differẽtiã sicut parẽs a parco es. participiũ p̓orẽ ꝑducit vt est v̾gilianus ille. Iãq; ibat dictio parẽs Aliqñ est nomẽ significãs idẽ qd̓ pater et tunc priorẽ corripit vt in illo virgiliano. Salue sancte parẽs. Idẽ intelligẽdo est de ceteris partibus orõnis. Oĩa tñ hmõi facilius ex metrica structura cõprehenduntur. Hec diomedes de accentu.

¶ De accentu vsitatiore ⁊ apud recentiores magis obseruato.

Accentus tonus est per quē fit sillaba queuis
Cognita quando acui debet / vel qñ grauari

¶ Accentus est tonus sonus tenor vel ꝓnũciatis vnde queuis sillaba cognoscitꝰ qñ acui ⁊ eleuari quando aũt grauari et deprimi debet.

Accentus triplex fit acutus vel grauis inde
Est circumflexus qui nunc fit rarus in vsu

¶ Accentus est triplex acutus grauis et circumflexus: sed apud recentiores rarior est circumflexus.

Sillaba cum tendit sursum est accentus acutus
Est grauis accentus sed sillaba pressa deorsum
Fit circumflexus grauis in prima: sed in altum
Attollit mediam / postrema grauis reciditq;

¶ Acutus accētus dr cũ sillaba sursum tendit ⁊ eleuatur vt prima huius dictiōis dñs Grauis aũt accentus est cũ sillaba deorsum deprimitꝰ et grauatꝰ vt patet ĩ media et vltima illius dictionis dñs. Circũflexus vero est cũ prima deprimitꝰ media eleuatur vltima autē in grauē recidit vel deprimitur vt in romanis amare sedisse accenturus rarus est / et potius in pedestri sermone obseruandus.

¶ Precepta gñalia de accentu.

Accentu effertur monosillaba dictio acuto
Sed dissillaba vox leuat exacuendo priorem
Et grauat accentu depresso posteriorem
Si pollisillaba vox breuiauerit ante supremam
Que preit hanc acues: sint depresseq; sequētes
At polisillaba vox cui fit penultima longa
Ipsam tunc acuit: postremam deinde grauabit

¶ Generalia accētus ꝑcepta sunt tria: p̄mo oīs dictio monosillaba acuto accētu ē ꝓferēda: vt lux est: sũt deinde. Oīs dictio dissillaba acuto accētu priorē sillabā eleuat posteriorē vero depresso accētu deorsum grauat vt cōstās pater pius felix postremo oīs dictio polisillaba habēs penultimam breuem acuit antepenultimā depressis sequētibus sillabis vt audio amauimus leticia. Oīs dictio polisillaba hñs penultimā longā acuit candē: depressa postrema vt laudabunt amarent sacerdos dictio pollisillaba habēs penultimā lōgā et vltimā breuē / scdm quosdā / in penultima circũflectitur vt in amare romanus ⁊ hmōi. Ceterũ circunflexus vt diximus rarus est ⁊ potius in pedestri oratione obseruandus.

¶ Precepta specialia de impedimētis viri accētus.

Accentum impediunt concisio / questio / voces
Encletice / equiuocatio necnon compositura

❡ Impeditur verus accentus quattuor modis cōcisione. Interrogatiōe, p voces encleticas/ per equiuocationē/ compositionem & parelcon.

Accentum vocis concisio seruat eandem
Qualem seruaret si vox perfecta maneret

❡ Cōcisio naturalē & verū accētū impedit. Nā sup quācūqz sillabā erat accētus in dictiōe integra sup eādē remanēt in dictiōe cōcisa. Accidit aūt cōcisio in dictionibus apocopatis vt bñfac cuius vltima acuitur vt penultima in eius integro bñface. Idē accidit in vocatiuis apocopatis quoꝝ noīatiui corripiunt in antepenultima: vt virgilius virgili. Marcurius marcuri: & hmōi tales vocati acuūt penultimam quāuis breuem. Idem de cōcisis in as accidit vt nostras vestras cuias arpinas reuēnas quoꝝ olim in atis desinebāt vt nostratis. Idem etiam accidit/ vt quidam sentiūt/ in sincopatis sed hoc in pedestri oratiōe potius attenditur & nisi dissilabis tertie persone cōtingit vt fumat pro fumauit. Virgilius. Ilium & oīs humo fumat neptunia troia. In aliis enim sincopatis penultima est obseruanda vt generalia precepta prius ostendunt.

Finali verbo clause que querit acutum
Vox dabit accentum vt nonne vides quid ago?

❡ Interrogatio impedit naturalē et verū accentū finalē ei dictionē orōnis interrogatiue acuit siue breuis siue lōga fiunt vt in illo Virgiliano. nōne fuit satius tristis amarillidis iras: atqz superba pati fastidia nōne Menalcā. Terētius. Hoccine est humanum factum: hoccine est officiū patris?

Enclet ce voces postremam acui precuntis
Vocis conficiunt ipse accentuqz grauantur
Accentum seruant in compositis et eandem
Ast in corruptis cum vocalis variatur
Hanc legem amittunt sunt hiccine deniqz testes

❡ Enclesis siue vox enclctica naturalē accētū impedit. Nā faciūt vltimā sillabā dictionis p̄cedētis acui: q̄ grauari deberet: & ille ipse grauant: vt dixitqz Serionel ioco ve? Encletice voces sunt tres dūtaxat qz p & : ne p an: ve p vel. Eūdē accētū seruāt in dictionibus cōpositis quales sunt pleriqz pleraqz q̄sqz vnusquisqz vterqz vbiqz et hmōi: & in his nō sunt encletice voces sed sillabice adiectiōes. Ceterū in corruptis cōpositis hāc potestatē amittūt vt ī his hiccine isticcine illiccine vndiqz deniqz: qd̄ quidē accidit ꝓpter corruptionē precedētis vocalis. Nā hiccine cōponitur de hicce & ne vnde: si integra maneret: diceret hiccine sed euphonie cā e in i mutatur. Silr vndiqz componitur de vnde & que.

Encletice voces iuncte fini rationis
Que querit. retinent accentum semper acutum

❡ Encletice voces in fine orōnis interrogatiue posite/ nō grauant sed acuto offeruntur accentu vt ecquis hic est paterne?

Cum vox que encletica est: dicas ꝗ itaqz et vtiqz
Sillaba cum adiecta est harum tunc prima acuetur.

❡ Itaqz & vtiqz duplici accētu offerūtur. Nā enim itaqz sumitur p & ita tūc q̄ est

vox endetica ꝛ hec sillaba ta acuit et ꝗ grauatur. Similiter vtiꝗ cū sumitur ꝓ et vti hec sillaba tra cuit et ꝗ grauatur. Sed aliqñ itaꝗ sumit pro igit ꝛ vtiꝗ certe et tunc ꝗ est sillabica aniectio. et acuūtur in prima eorum sillaba.

Ut varium sensum dabit equiuocatio vocis
Hic lauat accentum varie quandoꝗ grauatꝗ

¶ Equiuocatio interdum mutat eiusdē sillabe accētum vt in hac dictione caligo. Nam qñ est nomen penultimā acuit: qñ vero verbū antepenultimā acuit. Similiter in hac dictione decoro as quando venit a decor penultimam acuit qñ a decus antepenultimam acuit et idem de multis aliis intelligendum est que in quātitate sillabarum facile dinoscantur.

Accentu exacuunt primam coniuncta vel inde
Ut sentit priscus quanꝗ penultima longa est

¶ Cōpositio interdū naturalē accētū impedit. Nā oīa cōposita ab hoc aduerbio inde (vt sentit priscianus) antepenultimā hñt acutā licꝫ naturaliter / cū penultima sit lōga / ea potius acui deberet. Euitūtur qdā affirmare cōposita a qñ intus longe sursum ꝛ hmōi: simili accētu ꝓnūciari debere hac insipida dūtaxat rōne se tuētes vcꝫ ne hmōi dictiones videant esse due partes / at quā delira est illa opinio. Nōne hmōi cōpositio accidit in aliis dictionibus: vt in describo emigro ꝗ igit rōne acueretur antepenultima in illis supramemoratis ꝗ in his. Ceterꝝ cū nulla auctoritate ꝓbata saltē / sua dicta cōfirmant eoꝝ opinioni erronee haud assentiendū censeo.

Accentum seruant in compositis facit et fit
Qualem seruabant dum simplicitate manebant
Compositū quando vocalem seruat eandem

¶ Qñ huic verbo facio vel fio / vt prisciano placuit / integris manētibus aliū ꝟbū infinitū ante ea cōponit nō solū figurationes ꝛ cōiugationes integras eis seruamus: sed etiā accētus vt calefacio cis cit tepefacio cis cit ꝛ hmōi. In scđa em̄ ꝛ tertia persona penultimā acuimus ꝗuis sint breues. Silr calefio fis fit: tepefio fis fit finales seruāt accētus. In oībus aliis cōpositis penultima sillaba est obseruāda: et secūdum gñalia precepta eoꝝ accentus est moderandus.

Cum post me te se positū nobis quoꝗ vobis
Cum voce encletica naturā seruat eandem
Post sextos quis qui finalis cū sit acutus

¶ Hec prepositio cū vbi postponit ablatiuis hoꝝ pronoīm me te se nobis vobis: cū endetica eandē naturā retinet. Nā vltimā dictionis precedētis acuit: ꝛ ea ipsa grauat vt mecū / tecū / secū / vobiscū / nobiscū ac si vnica esset dictio cū ꝓnoīe precedenti. Ceterū qñ hec prepositio cū postponitur ablt̄is huius noīs qs ꝗ nō seruat hanc naturā sed finalis acuitur ipsa vt quicū quecū quacū quibuscum. Autor est priscianus libro quarto decimo vbi de prepositionibus meminit.

¶ Annotatio.

¶ Accedit etiā cuiusdā preceptū / satis ꝓbabile sic necne: doctoꝝ pmitto iudicio: affirmās oēs grecas et barbaras dictiones in is terminata in penultima ꝓduci: et acuto accentu proferri debere hmōi quasi versiculos adducit.

Barbaricis grecis semper producitur ia
Est breuis in nostris vt controuersia verbis

¶ Paulopost infert Itē quedā latina vt rectoria/vicaria/abbathia/cātaria ⁊ similia ī penultima ꝓducūtur ⁊ acuto accētu offerri debēt. At ipse hmōi vocabula nō latina immo barbara dicerē:nusq̄ enim apud ꝓbos autores reperiūtur hmōi inoleuit non dubiū/apud plerosq̄ hmōi vsus/si non potius abusio est dicenda/vt obnixe contēdant hmōi greca ⁊ barbara in ia treminata/quo autore ac verius vt loquar errore ducti me latet in penultima accentu acuto ꝓferri debere. Ceterum veritati/vt mea fert opinio/magis consentaneū videret̄ oppositū. Nā probatorū preceptis ⁊ poetarū carminibus satis cōpertū est hmōi greca ⁊ barbara/nisi pautioribus q̄ in sillabaꝝ quātitate explicuimus exceptis/in penultima corripi:hmōi et similiū erroꝝ causas ꝓbe dilucidat ꝑspicatissimus ille. Seneca. Inter causas/inquit/maloꝝ nostroꝝ est:qđ est exēplar viuimus:nec ratione cōponimur:sed cōsuetudine mala abducimur: qđ si nulli facerēt nolumus mutari cū plures facere ceperint:quo frequētius quasi honestius dicimus Causas etiā hūani erroris asserit philosophus methaphisice scđo ꝑcipuas esse. Cōsuetudinē ⁊ ppl'i testimoniū. Roges fortassis cū vsus quasi altera lex/vt vulgo đr/apud plerosq̄ adeo inoleuit vt huic cōtrarie sit difficile ⁊ quasi laterē/vt ferūt/lauare qđ ipse hac in re faciēdū cēseo dicā qđ alij docti sentiūt. Quos accētus admisit scte ecclesie dignitas sicubi inter ecclesiasticos legas aut canas eosdē imitādos ⁊ obseruādos dignū duxerim Nolit enī eccl'ie dignitas grāmatices preceptis:omnino se subijci. Ait enī diuus gregorius ꝓlogo moraliū. Indignū vehementer existimo paginē diuinā regulis grāmaticalibus subdi. Ceterū inter eruditos sicubi vel legas vel disputes:vsui ne erroneo an potius ꝓbatoꝝ autoritati inuiti sit ꝓbabilius tuo relinquo iudicio.

¶ Exempla autorum de iis que in ia efferūtur.

Bia.	Iuuenalis.	O libya disiunge boues dū tubera mittas.
	Virgilius	Qui se bebrycia veniens de gente ferebat.
Cia.	Ouidius.	Ambraciā versisq̄ vident sub imagine satum.
Dia.	Horatius.	Successit vetus his cōmedia nō sine multa laude.
Phia.		
Gia.	Ouidius.	Venit odoratos elegia nostra capillos.
Lia.	Virgilius.	Et fluuiū vinclis iuuaret chlo alia ruptis.
Chia.	Horatius.	Inachia langues minus ac me.
Mia.		
Nia.	Virgilius.	Prouehitur pelago vicina cerannia iuxta.
Pia.	Horatius.	Optat ephippia bos piger optat arare caballus.
Ria.	Virgilius.	Est locus hesperiā graij cognomine dicunt.
Sia.	Iuuenalis.	Occurris fronte obducta cen marsya victus.
Thia.	Proꝑtius.	Cynthia prima suis miserum me cepit ocellis.

¶ Aelii antonii nebricensis de accentu grecarum hebraicarum dictionum contra Alexandrum.

¶ Alexander dogmatistes. i. qui sibiipsi ⁊ illis qui modo in sua verba iurarũt pre
cepta quedã reliquis oĩbus inaudita ꝓposuit illud in primis tradit quod cantãt/
laudãt/amãt/⁊ quasi quoddã appollinis pre se ferũt. Oĩs (inquiũt) barbara vox
nõ declinata latine. Accẽtum sup extremum seruabit acutum. Credas ex eadem
officina ꝓdũsse vñ alia hmõi precepta qui sermonis latini reliquias funditus euer
tunt. Sed esto nescierit latine: qd̃ sua etate res litteraria dormiebat: qd̃: nõne cum
barbaris hoc est hebraicis dictionibus precepta dabat. oportuit hebreos ꝯsulere
iis de rebus quarũ ignoratiõe tenebat. Sed qd̃ in gallia res gesta est: non erat illi
copia hebrei cuiusdã preceptoris vñ illa disceret: qd reliquarũ nationũ asellos bi-
pedes ita oportuit rõnis habenas alteri ꝑmittere: vt quacũq3 duceret sequerent.
Neq3 enĩ ea auctoritate fuit. Alexãder qua pithagores: cuius discipulis satis ma
gnã rebus dubiis ꝓbationẽ afferre putabantur: si ab illo se audisse dicerent vnde
emphaticon apud illos erat ipse dixit. Cũ igitur illud sit simul oĩm grãmaticorum
consensu receptũ dictiões peregrinas nisi litteraturam mutauerint cũ suo accẽtu
ad nos migrare oportere cõsulamus iam nõ hebreos quoꝝ genus iustissimo quo
dam dei iudicio: non tamen sine magna litterarum iactura extincta est: sed vnum
quẽpiã ex gñatis nuperũ xp̃o vel mediocriter hebraice lingue peritũ ⁊ ꝯperimus
vnũqdq3 verbum apud illos etiam ex iis que latinam declinationẽ admittere nõ
possunt: accẽtu acuto in penultima atq3 etiã nõnũq in tertia a fine ꝓferri debere.
Itaq3 cum dicimus abel accẽtu in fine acuto nõ grece ꝓferimus: quia apud illos
in fine grauant: nõ latine: quia nullum latinum nomen nisi corruptũ vltimã acuit
nõ hebraice: q2 illi primã accentu acuto ꝓferunt. Igitur nullo harum trium lingua
rũ qbus ecclesia vtitur: sed suo (hoc est ab ignorãtia nato) accentu isti pronunciant
cũ proferẽdum sit abel: accẽtu in prima atq3 pari rõne: nõ dicemus accentu acuto
in fine abisei: sz accẽtu acuto in penultima vt in his sequẽtibus abimelec: bersabe
carnaim: celeth: cassen: esau: ezel: eugadi: euphrata: gomer: iesabel: isboseth: nu-
phisboseth: lameth: mathusale: ramatha: thamusta: iared: heber: iaphet suza: tha
mathaim: ephraim: berzellai: issai: medai: hedrai: vlai: sali: eliesar: phares: zarani:
sophan: ⁊ alia ꝓpe innumera: q̃ perperã ab ignaris huius lingue atq3 rõnis lfarie
ꝓferũtur. In tertia quoq3 a fine ꝯplura ex hebreis nõ declinatis enũciant accẽtu
acuto vt ionatha/osana/nabuchodonosor/mathaleler. Atq3 ex iis etiã declinãtur
vt vrias/thobias que in tertia fine acuuntur.

¶ Dictiones hebraicas latine decli-
natas accentum habere latinum.

¶ Ex supiori regula cõsequẽs illa est: oẽs dictiones hebraicas si latina declina-
tione inflectant: etiã accẽtus latini rõnẽ sequi debere hec p̃ceptio ab oĩbus in cõ-
mune grãmaticis recepta est atq3 cõfessa sed neq3 diffitent eã grãmatiste: qñ qdẽ
ipsi dicũt: si latine nõ declinãtur: accentũ habere acutũ in fine: igit ex diuerso: si la-
tine declinant latinũ accẽtũ habeãt oportet. At q̃ hec p̃ceptio latissime patet: idq3
nõ mõ in hebraicis dictionibus/sed etiã iis: q̃ in latinũ sermonẽ ex greco venerũt
Sed grecis in latinũ cõuersis: mox de hebraicis quã rõnem apud nos obseruent:
pauca dicenda sunt atq3 illud in primis de quo iã pridẽ de oĩni barbaria digladia-
ti sumus. Nullũ vez barbarũ nomen posse inflecti: qd̃ terminationẽ declinabilem
atq3 accẽtũ latinũ nõ habeat. Atq3 ecõtrario si declinẽtur accentũ quoq3 habeant
latinũ necesse sit. Cũ igit adã/abrahã/⁊ hmõi neq3 accentũ: sed neq3 latinã termi-
nationẽ habeãt q̃ declinari possit/nulla ratione inflecti latine possunt. Priscianus
li. v. de octo partibus in hec ṽba p̃cipit. Noĩa barbara indeclinabilia nõ solũ I am

sed in alias quoqꝫ terminatiōes: nulla latina vel greca declinatiōe sunt moderāde
nisi trāsferent in aliquā formā declinabilē: qđ quidā historici fecerūt: vt abraam
(inquit) abraamus am̄i. Idē quoqꝫ refert auius iosephus in p̄mo hebraicarū anti
quitatū libro. Noīa inquit ꝓpter scripture decorē greci ad delectationē legētium
mutauerūt. Neqꝫ enī gētis nostre (inquit) et hm̄oi formis vti. sed vnū quidē sche-
ma et finis noīm sit vnus: vltimas tn̄ noīm sillabas aliter illi declinant. Noe itaqꝫ
apud eos neus appellat̄ vt abraam abraamus: ⁊ si hec forma in omni schemate cu
stodit. hec iosephi verba quēadmodū et pristiani superiora manifeste ostendunt:
sub illa terminatiōe nullo modo posse declinari: tn̄ qđ nulla dictio latina nisi corru-
pta accētū hꝫ in fine tn̄ qđ in am terminatū vnū est tm̄ apud latinos idqꝫ indecli-
nabile nequā: qđ ipsum argumento est illa quoqꝫ indeclinabilia esse. Qđ si termi
nationē habēt declinabilē accentū vero barbarū: hoc est in fine acutū nihilo plus
declinari possunt vt iuda bala dauid/ezras/israel. Qđ si vspiā declinata reperis
puta inde bale dauidis ere israelis: tn̄ ipsos obliquos: tn̄ primā nouū positionē/ac
cētu latino offeras opꝫ vt bala bale. Ezras ezre. Accētu in prima sicut musa muse
lucas luce dauid accētu ī prima dauidis: in eadē ad ꝓportionē boguid boguidis qđ
solū nomē ex terminatis in d. apud latinos declinat̄ israel quoqꝫ accētu in penulti
ma sicut ⁊ michael dicēte valerio flacco in argonātica hic ⁊ odoratus flagrāti crine
michael. Sed oīa hm̄oi obliquos iō producūt: qđ a grecis ꝑ e lōgū scribunt̄ qua-
re si vspiā abrae/ade/iude/dauidis ⁊ similia legis/necesse est accētu latino efferas
atqꝫ in recto abraas/adas/iudas/dauid accētu latino enuncies aut nichil oīno est
totū hoc negociū quod grammaticem appellamus.

Nomina hebraica ex greco traducta accentum latinum habere.

Que vero noīa ex hebreo sermōe grecū forma declinabili ī latinū venere si de-
clinationē hn̄t grecā accētu quoqꝫ greco moderāda sūt. Qđ si latino declinatione
inflectunt̄ accētus quoqꝫ latini ⁊ regulā sequātur opꝫ. Nā cū latine lingue illud sit
ꝓpriū vt dictiōes integras in vltima sillaba nūq̄ acuat: aut circūflectat sed in di-
ctionibus disillabis p̄mā in polisillabis q̄ penultimā hn̄t lōgā eadē acuāt: q̄ vero
breuē in tertiā a fine trāsferāt accētū: greci suā quandā rationē sequentes et vlti-
mas dictionū sillabas acuere vel circūflectere possunt. ⁊ penultima exn̄te lōga ac-
centū in an̄penultimā trāsferre: atqꝫ ecōtrario existēte breui: in eadē accētum col-
locare. Cū itaqꝫ noīa in a vel in as termīata i. iota ante a hn̄tia q̄ apud illos breuis
est in penultimā ꝓferāt accētu acuto. Latini in antepenultimā trāsferūt: ꝓpterea
qđ quēadmodū diximus latini sermōis regula nō patit̄ vt penultima exn̄te breui
accētus in eadē collocet̄: sed in tertiā a fine accētus transferātur. Itaqꝫ non dice-
mus cū grecis Abdias die. penultima acuta qm̄ latine declinamus sꝫ abdias ab
die accētu in antepenultima. Cadit etiā accētus in antepenultima oīm horum se-
quētiū. Azarias. Ezechias. Esaias. Hieremias. Iochonias. Iosias. Mathatias
Ozias. Ouias. zacharias. Barachias. Thobias. Urias. tametsi hec duo vltima
etiā rōne hebraice lr̄ature accentū habeāt in antepenultimā. quēadmodū et ma-
ria. qđ nomē apud hebreos celebre doctissimus quisqꝫ penultima breue posuit in
carmīe. Claudianus p̄parat ⁊ marie pulcros: sꝫ luce minores Eligit ornatus. Se-
dulius quoqꝫ in paschali. Quis fuit ille nitor marie cū xp̄s ab aluo ꝓcessit. Eadēꝫ
quoꝫ rō est noīm grecoꝝ i. iota in penultima habētium ante a finalem vt sophia
philosophia symphonia phantasia. Chirurgia. Melancolia. Cathegoria. Asia. ⁊
ab odoes composita quod interpretatur cautus vt prosodia. Tragedia/comedia.

psalmodia/melodia/ ab arche qđ ẽ pncipatus ut toparchia/monarchia/hierarchia/tetrarchia: a logos qđ est sermo ut theologia/astrologia/tropologia/ Etimologia: a graphe qđ est scriptura ut ortographia: cosmographia: corographia topographia: a malche ches: qđ est ut gigantomachia: naumachia: batronomachia: a nomos qđ est lex: ut astronomia/Chironomia/Autimonia. Que vero apud illos p ei dipthongon antea scribunt in eadẽ hoc est penultima habẽt accentum. Itaq3 hac ratione dicemus dulia hyperdulia. Angaria non ut isti proferunt dulia hyperdulia: angaria in tertia a fine: latria ydolatria: nõ latria ydolatria in penultima. Similiter perihermenia pedia mechia accẽtu ĩ penultima sũt enũcianda: eadẽ rõne zenodochiũ orphanotropheũ: ichaotropheũ alia ppe innumera accentu in penultima proferri debent.

¶ De arte punctuandi.

¶ Pũctus ẽ sectio siue incisio: orõnẽ distinguẽs intellectũ spm lectoris reficiẽs. Puncti sunt nouẽ. s. Suspẽsiuus/geminus pũctus/coma/colon/periodus/interrogatiuus/exclamatiuus/seu admiratiu9/semipũctus siue cõnectiu9: parẽthesis.

¶ Suspẽsiuus pũctus est simplex virgula: q solet quietis grã poni: anteq̃ sensus aliquis clausule haberi possit ut Mors.

¶ Geminus pũctus/est quo vtimur: vbi clausula maiorẽ quandã quietẽ h3: et tñ sensum imperfectũ ut mors: vltimus vite terminus.

¶ Cõma est pũctus planus: in supiori parte linee positus/vel inferiori cũ virgula superius eleuata: vbi clausula videt esse completa: tñ est imperfecta: ut mors vltimus vite terminus: terribilis est his.

¶ Colon/est pũctus planus in inferiori parte linee positus q vtimur vbi sensus est p fectus: a toto tñ corpore abruptus ut mors/vltimus vite terminus: terribilis est his quorum cum vita omnia extinguntur.

¶ Periodus ẽ pũctus planus q ponit in fine clausule: qñ nõ mõ p fectus sẽsus: sed ipse sermo ut qđ sequit q̃si de nouo inchoari videat/ ponit in inferiori parte linee: virgula curua inferius circũflexa hoc mõ: ut mors: vltimus vite terminus: terribilis est his: quoꝝ cũ vita oĩa extinguunt: nõ his quoꝝ laus emori nõ potest.

¶ Interrogatiuus pũctus est q interrogatione sigt. ponit in supiori parte linee cũ virgula eleuata: ut hic pietatis honos? sic nos in sceptra reponis?

¶ Exclamatiuus siue admiratiuus: est q admiratione cũ exclamatiõe sigt poni tur in superiori parte siue cum virgula eleuata sic proh deũ fidẽ? qd est cõtumelia: si hec non est. adeon quenq3 infelicem ut ego sum.

¶ Semipũctus/siue cõnectiuus: est virgula q in fine linee ponit cũ dictio imp fecta est cuius pars in sequentem lineam transit/ sic depingitur/

¶ Parẽthesis est interpositio/siue inclusio vnius clausule intra aliã qua e medio remota: sensus tñ pstat integer perfectus/ duabus virgulis connexis (quasi semicirculis) concludi solet hoc modo. Eneas (neq3 enĩ patrius consistere mentem passus amor) rapidum ad naues premittit achatem.

¶ De metris.

Est iunctura pedum numero finita modoq3
Metrum vel carmen sicuti finit diomedes

¶ Metrũ siue carmẽ (ut diomedes diffinit) est pedũ iũctura nũero modoq3 finita. Vel metrũ est ɔpositio pedũ ordine statuto decurrẽs modos/positiões/sublatio-

nesq̃ cõseruãs: differt metrũ a rythmo (vt idẽ asserit) qđ metrũ certa qualitate ac numero sillabarũ tẽporũq̃ finit: certisq̃ pedibus cõsistit ac claudit. Rythmus autẽ tẽporũ ac sillabarũ pedũq̃ cõgruẽtia in infinitũ multiplicatur ac profluit.

¶ De metri accidentibus.

Ista decem spectant ad metrũ pes/locus/ordo
Cesura ac mensura et depositura figura
Appellatio vel nomen/species genus adde

¶ Metro accidũt decẽ. pes/locus/ordo/censura/mensura/depositio nomen/siue appellatio figura genus et species.

¶ Diffinitio pedis.

Pes metri est in quo vel sillaba bina reposca
Uel plures: spacio certo comprenditur apte

¶ Pes eiusdẽ testimonio est cõprehensio duarũ pluriũue sillabarum certo spacio comprehensa.

¶ Pedum numerus.

Uiginti octo pedes metri sunt teste perotto
Pyrrhichius spondeus vel iambus sicq̃ trocheus
Dactilus et tribrachus anapestus iunge molossum
Amphimacrus sic amphibracus vel bacchius anti
Bacchius ⁊ dispondeus proceleumaticusq̃
Sic antipastusq̃ diambus vel coriambus
Diq̃ trocheus ionicus minor et maior ionicus pes
His peon primus iungatur sicq̃ secundus
Et ternus quartus totidem iunges epitritos

¶ Pedes metri (autore perotto) sunt octo ⁊ viginti nũero vꝫ pyrrhichius/spondeus/iambus/trocheus/Tribrachus/molossus/anapestus/dactilus/amphibrachus/amphimacrus/bacchius/antibacchius/ꝓceleumaticus/dispõdeus/diiambus/ditrocheus/antipastus/coriiambus/ionicus maior/ionicus minor/epytritus primus/epytritus scđs/epytritus tertius/epyritus quartus/peon primus/peon secundus/peon tertius/peon quartus.

¶ Pedum diuisio.

¶ Pedũ aliĳ simplices dicunt aliĳ duplices aliĳ heteroplici simplices pedes sunt illi: q̃ sine alterius admixtiõe in ꝟsu gradiunt simpliciũ aliĳ bissillabi aliĳ trissillabi.

¶ Simplices pedes bissillabi sunt quattuor

pyrrhichius spondeus iambus trocheus.

Pyrrhichiũ ex breuibus faciet bissillaba binis
Spondeum ex binis faciet bissillaba longis
Sillaba longa breui subiecta vocatur iambus
Ex longa atq̃ breui pes dicitur esse trocheus.

¶ Pyrrhichius qui ⁊ periambus dibrachus bibreuis vel egeon grece dr̃ cõstat ex duabus breuibus tẽpoꝝ duoꝝ vt deus ante enĩ breuis quã longa sillaba repta est vt prius vnũ quã duo. Ideo aũt pyrrhichius dictus est ꝓpter pyrrhichiã quia breuẽ sillabã ꝓferẽtes spm̃ arctiorẽ labris cõcurrẽtibus explicamus: q̃ cõpositio hmõi modulatiõis pyrrhichie cõuenit: vel a pyrrho achillis filio: q̃ crebris et citis modulationibus bis breuiter ꝓminẽtẽ clipeũ genibus incumbẽs ⁊ p hũc terrorẽ hostibus immittẽs inferebatur. Cũ ergo gradus vult breuiter accidẽtis ostẽtare mobilẽ decursionẽ pyrrhichio pede cõmentus est. Et ideo metrũ pyrrhichium a pyrrho reptũ ⁊ illustratũ cognominauit: sed ipse pedũ mobilitate qꝺ tripudiãs et cinessas etiã cognominatus: vel qꝛ primus victoria potitus: eo genere metri laudatus est. Uel a gradino bellone filio: qui cũ per mõtes ⁊ difficilia collium: concitato cursu capre more viatores superaret: quotiẽs predatoria vice crassaretur: huic pedi quod calore velocitatis tripudio mobilitatis apices flammarum emularentur.

¶ Spondeus huic contrarius qui constat ex duabus longis vt heros temporum quattuor et habet tres solutiones soluitur enim dactilum anapestum et proceleumaticum. Dictus est autem spondeus apotis spondis: hoc est a libatione vel sacrificio. Nam in templis spondaica carmina componebant ne libantes sonũ abhominose vocis audirent vel ex duabus longis melodiis: quasi duplicibus et iugibus vocibus prospera deorum voluntas firmaretur. Unde et immapompilius diuinare solitus/hunc pedem pontificium appellauit: cumq; solios minores equis gressibus circulantes induceret/spondaico melo: patrios placabat in digitus.

¶ Iambus daunius vel gradiarius versu maledico habilis constat ex breui et longa: tẽpoꝝ triũ: vt dies: dictus est aũt iambus para to iambizin hoc est a contumelia: qꝺ maledicti hoc genere carminis vtebãtur. Uel a iamba puella q̃ turpiter hoc carmine lacerata: atq; oĩm genere cõuiciũ effecta: laqueo vita sibi cõsciuit: vel a iãba niobes ancilla que cererem dolore rapte proserpinã cruciatã: apudq; herã suã in attica hospitã: hoc carmine laudauit. Uel dr̃ iãbus quasi iambos a triũphatore libero: q̃ hoc carmine laudatus est Uel para to ballin tonion. hoc est a telo iaculationẽ: vnde et marti dicatus est q̃ cũ crebro pugnas iniret: telũ cũ clamore torquebat: vnde ⁊ breui et lõga sillaba cõstat. Nã hi q̃ iaculantur. breui accessu: in extensum passum ꝓferũtur vt fortiori nixu telũ cõfirment. Unde ⁊ prisci apuli hunc pedẽ daoniũ a duce daunio appellarũt. Qꝺ is primus aduersus diomedẽ bellum gerẽs: gladiali pugna duos dimicare instituit vt collato pede: assequẽte paulatim dextro/distentoq; ⁊ ꝓgrediẽte sinistro: breui successu: ⁊ lõgo distẽtu/gradus simul et visus firmaretur hancq; gradiariã pugnã appellauit gradino marti dicatam.

¶ Trocheus rutilus vel chorus. Cõstat ex lõga ⁊ breui tẽpoꝝ triũ vt Rhoma. dictus est aũt trocheus apo to trochu hoc ẽ a rõne: nã eius modulatio metroꝝ ꝯpositioni apta est q̃ rotatim ⁊ volubilr̃ incedũt. Uel qꝺ scꝺm musicos ociori melo: ex rote situ et volubili mõ: rhytmis aptus sit. Uel para to trochein hoc est discursu p metaphorã decurrẽtiũ supne lapidũ: q̃ currere ãbulãtes cogebãt. Uel qꝺ currentes: saltãtesq; circa aras ĩ sacrificiis deoꝝ: hoc carmĩe vtebant. Uel qꝛ decursionibus aptus sit. Nã q̃ in bello laborãt quotiẽs amissos ordines reparãt et ex lõgo et dispso ãbitu: ĩ breuẽ ⁊ arctũ orbẽ cogunt. vñ Arũci hũc pedẽ rutilũ appellauerũt qꝺ cũ aciẽ cõstituerẽt. ⁊ ꝓlatis pedibus vestigia sisterẽt: ac scuta brachus ꝓtenderent: breuiterq; dextris succedẽtibus pedibus vestigia sisterẽt: reductis manibus ingẽti clamore: q̃ vibrauerãt tela iaciebãt. Quidã aũt hũc pedẽ mercurio dicatũ volũt qui precipiti festinatione: ⁊ impetu longo in breuẽ gressum finire videtur.

¶ Simplices pedes trissillabi octo.

Ex ternis longis debet constare molossus
Ex breuibus ternis tribrachus pes dicitur esse
Binis de breuibus cõstat longaq; anapestus
Dactilus ex longa constat breuibusq; duabus

¶ Tribrachus. tribreuis. bracchisillabꝫ. pigmõ vel choreus ꝯstat ex tribꝫ breuibꝫ a qbꝫ nomẽ accepit: tẽpoꝝ triũ vt helena. dictus est choreis eius ꝯpositio ꝯuenit.

¶ Molossus vertũnus: extensipes: hispius vel cauius cõstat ex tribus lõgis tẽpoꝝ sex vt eneas dictus est aũt molassus q: molossi ad bellum procedẽtes huius moderata cõpositione vtebãtur. Uel quia hoc pede cõstabant ode que in templo iouis canebantur in mẽoriã molossi filii pyrrhi ꝛ andromedes a quo festa molossa dicta sunt. dictus est quoq; hyppius apo tu ipu. hoc est ab equis q: equestri pede conueniens apta compositione modulabatur.

¶ Anapestus. vel antidactilus cõstat ex duabus breuibus ꝛ lõga tẽpoꝝ quattuor vt nebule. dictus autem anapestus recurrẽdo repercutiẽs dactyliũ sono reciproco obliquitur per antistrophen.

¶ Dactilus vel politicus constat ex longa ꝛ duabus breuibus tẽporũ quattuor vt romulus. dictus est aũt dactilus apo tu dactilu translatione iuncturarũ que in digito sunt. Nã quemadmodum in digito longiorem primum articulum sequentes vero breuiores carnimus. Ita dactilus primã productã habet: sequentes vero breues vel a tractu digitoꝝ qui ad exprimendã organi modulationeꝫ affectatur. Uel a dactilis ideis: q ex opis thee in ideo mõte crete: manuũ impressione natiuitatem custodienda: ne vagitu se paruulus ꝓderet: lusus excogitato genere dipeolis encis inter se concurrebant ꝛ tinnitu eris rythmica metra dactili pedis compositiõe personantis: infantis vocem celauere.

Amphimacrus binis longis mediaq; breui fit
Amphibrachus breuibus binis longa et media fit
Bacchius ex prima curta est longisq; duabus
Antibacchius est binis longis quoq; curta.

¶ Amphibrachus genus amphibreuis: vel scolius cõstat ex breui ꝛ lõga ꝛ breui tẽpoꝝ quattuor vt carina: dictus est ab amphi ꝛ brachos. id est duabus breuibus quibus ab vtraq; parte lõga complectitur. dictus est quoq; scolius qꝺ scolio: cythare speciei accommodatus est.

¶ Amphimacrus: mẽsalis: fescẽtinus: vel creticus cõstat ex lõga ꝛ breui ꝛ longa tẽpoꝝ qnq; vt lrc. dictus aũt amphimacrus: qꝺ breuis sillaba intra duas longas ꝯplectit. dictus ẽ etiã creticus: q: cretes saltãtes eius rythmica ꝯpositiõe vtebãt.

¶ Bacchius: oenotrius tripodius: saltãs vel pĩabus ꝯstat ex breui ꝛ duabus longis tẽpoꝝ qnq; vt athene. dictus aũt bacchius apo tis bacchis: q: a bacchãtibus cõueniẽter componebatur vel quia ditirambicorum carmẽ: qꝺ in honorẽ dionisii: qui bacchus dicitur fieri solebat: magna ex parte hmõi pedibus constabat.

¶ Palymbacchius/latius/saturnus/antibacchius/proponticus/vel theseleus cõstat ex duabus longis et breui: tẽporum quinq;: dictus autem palymbacchius para to palincebachion quia illi contrarius sit.

¶ Duplices pedes sedecim.

¶ Duplices pedes sunt illi que ex dissillabarum combinatione conficiuntur.

Pes proceleumaticus de binis pyrrhichiis fit
Est dispondeus de spondeis quoqꝫ binis.
Ex binis iambis pes dicitur esse diambus
Diqꝫ trocheus fertur de binis esse trocheis
Est antipastus factus iambo atqꝫ trocheo
Deqꝫ trocheo ⁊ iambo conficitur coriambus
Fit ionicus maior spondeo pyrrhichioqꝫ
Pyrrhichio sic spondeo minor et ionicus fit
Iambo et spondeo primū facies epitritum
Inde trocheus spondeus epitritū dantqꝫ scđm
Spondeo et iambo sed tertius esto epitritus
Spondeus atqꝫ trocheus quartū faciūt epitritū
Peon fit primus trocheo pyrrhichioqꝫ
Ex iambo cū pyrrhichio peonqꝫ secundus
Tertius et peon fit pyrrhichio atqꝫ trocheo
Pyrrhichio ⁊ iambo fiet peon quoqꝫ quartus

¶ Proceleumaticus cōstat ex duobus pyrrhichiis: hoc est quattuor sillabis breuibus tēporū quattuor vt abiete dictus aūt ꝓceleumaticus para to ꝓcelē. hoc est ab hortatione ⁊ iussu nautico ad quē ob celeritatem aptissimus videtur.

¶ Dispondeus cōstat ex duobus spōdeis: hoc est ex quattuor sillabis longis: tēporū octo: vt oratores dictus a dis quod est duo ⁊ spondeus.

¶ Diambus cōstat ex duobus iambis: hoc est ex breui ⁊ lōga ⁊ breui et lōga temporū sex dictus diambus qđ duplici iambo constat vt propinquitas.

¶ Ditrocheus/dichorus/catatrocheus: ꝯstat ex duobꝫ trocheis/hoc est ex lōga ⁊ breui lōga ⁊ breui tēporū sex vt cātilena. dict9 ditrocheus qđ duplici trocheo ꝯstat

¶ Antipastus cōstat ex iambo ⁊ trocheo hoc est ex breui ⁊ duabus lōgis ⁊ breui temporum sex vt alexāder. dictus aūt antipastus para to procelem qꝛ iambus et trocheus ex quibus componuntur sunt contrarij.

¶ Coriambus constat ex trocheo et iambo: hoc est ex longa: duabus breuibus et lōga tēporū sex: vt nobilitas dictus coriābus qđ choro (id est trocheo) et iābo cōponitur: vel quod in choris: apud veteres celebratissimus fuerit.

¶ Ionicus a minore cōstat a pyrrhichio et spōdeo: hoc est ex duabus breuibus: ⁊ duabus longis: tēporū sex vt diomedes. dictus ionicus: qđ ab ionibus inuentū est vel quod apud illos in vsu frequenti fuit.

¶ Ionicus a maiore cōstat ex spōdeo ⁊ pyrrhichio: hoc est ex duabus longis/et duabus breuibus temporum sex vt demetrius.

¶ Epitritus vel hippius pͥmus cōstat ex iābo ⁊ spōdeo: hoc est ex breui ⁊ tribus lōgis tēporū septē vt Capenates dictus epitritus qm̄ hic pes ex spondeo constat qui quattuor habet tēpora et iambo vel trocheo qui habēt tantū tria. Quoterna-

rius vero numerus ad ternariū relatus sesquitertiā proportionē facit: q̄ grece epitritos noīatur. ¶ Epitritus vel hippius scd̄s cōstat ex trocheo ⁊ iābo hoc est ex longa breui et duabus longis temporum septem vt conditores.
¶ Epitritus vel hippius tertius cōstat ex spōdeo ⁊ iambo hoc est ex duabus lōgis breui et longa temporum septem vt discordie.
¶ Epitritus vel hippius quartus constat ex spondeo ⁊ trocheo. hoc est ex tribus longis ⁊ breuis tēporum septem vt constantinus.
¶ Peon primus cōstat ex trocheo ⁊ pyrrhichio: hoc est ex longa ⁊ tribus breuibus tempor͛ quinq̧ vt Stesichorus: dictus autem peon ab inuentoris nomine. Uel qd̄ hoc metro appollinis laudes canebātur: quas penas vocant.
¶ Peon scd̄s cōstat ex iambo ⁊ pyrrhichio: hoc est ex breui longa ⁊ duabus breuibus temporum quinq̧ vt Colonia.
Peon tertius cōstat ex pyrrhichio ⁊ trocheo. hoc est ex duabus breuibus lōga et breui temporum quinq̧ vt referamus.
¶ Peon quartus constat ex pyrrhichio ⁊ iābo/ hoc est ex tribus breuibus ⁊ lōga temporum quinq̧ vt celeritas.
¶ Heteroplici pedes sūt illi q̄ ex varior͛ pedū cōbinatiōe cōficiunt ⁊ diuidunt in pētasillabos ⁊ hexasillabos. Pētasillabi vt scribit diomedes sūt duo ⁊ trigīta. hexasillaba vero sexaginta q̄ttuor sȝ q: in vsu frequēti nō sunt: ⁊ in supiores resoluūtur de his meminisse hic nō decreuimus: igit̄ q̄ eos noscere cupit diomedē ꝯsulat.

¶ Cesura.

Est finis vocū in versu cesura decorus
Cuius sex species pentimemeris catatriton
His heptimemerim iungas tetrapodiamq̧
Bucolicen: sic spondeon catalecticon addas.

¶ Cesura metri est sectio ⁊ decora vocū terminatio in versuū medio vel post medium notata. Cesura siue sectio metri: in sex species est diuisa in pētimemerim: catatriton: heptimemerim/ tetrapodiam/ catalecticon/ spondeon/ ⁊ bucolicen.

¶ Pentimemeris.

Quando pedes binos/ partē complens rationis
Sillaba subsequitur: pentimemeris vocitatur

¶ Pentimemeris vel semiquinaria est/ cū post duos pedes sequit̄ sillaba partem orationis cōplens. vt arma vi/ rūq̧ ca/ no/ habet ex quinq̧ dimidium.

¶ Catatriton.

Tertia fit trochica aut catatriton qn̄ trocheus
In pede fit terno/ partem claudens rationis

¶ Catatriton vel tertia trochica est: quū finita pars oratiōis terrū trocheū ponit. Nil no/ stri/ mise/ rere.

¶ Heptimemeris.

Est heptimemeris comitatur sillaba abundans
Quando pedes ternos/ partem claudens rationis

¶ Heptimemeris vel semiseptenaria est: quū post tres pedes ⁊ vnā sillabā pars orationis expletur. vt Itali/ am fa/ to/ profu/ gus.

¶ Tetrapodia.

Quando pedes sequitur post ternos forte trocheus
Dic tetrapodiam: partem complens rationis

¶ Tetrapodia vel quarta trochaica est: quū post tres pedes et vnā sillabā pars orationis finiens: vt Sepe sinistra cana predixit: ab ilice cornix.

¶ Catalecticon.

Spondeon catalecticon est: partem rationis
Explens: qñ pedes post tres spondeus comitatur

¶ Catalecticon spōdeon vel quarta spondaica est cū post tres pedes inuenit spōdeus partem finiens rationis. vt alba/in qꝫ pa/tres at/que alte.

¶ Bucolice.

Quando pedē quartū comitatur sillaba abundans
Que complet partem rationis: vel pede quarto
Dactilus est positus tu hanc bucolicen vocitabis

¶ Bucolice est: quū post quattuor pedes sillaba superat in partē orōnis desinēs: vt Non om/nes ar/busta iu/uant humi/les. vel cū in qrto pede dactilū ponimus partem orōnis finientē. vt Nos patri/e fi/nes ⁊/dulcia.

¶ Locus.

In versu primus ternus quintus locus impar
Fertur: par quartus sextus locus atqꝫ secundus

¶ Loca in versu alia paria: alia vero imparia dicunt. Imparia loca sunt primus tertius ⁊ quintus. Paria sūt sunt secundus quartus ⁊ sextus. ⁊ sic deinceps.

¶ Ordo.

Est ordo membra cuiusuis dispositura
Quattuor has cuius species dicas: monocolon atqꝫ
Distrophon ⁊ dicolon: dicolon tetrastrophon addas
Quartam dic speciem tricolon tetrastrophon esse

¶ Ordo est mēbri cuiusqꝫ dispositio in versu: cuius species sunt quattuor. Nā carminū aliud est monocolon. aliud dicolon distrophon. aliud dicolon tetrastrophō. aliud tricolon terrastrophon.

¶ Monocolon Carmen.

Unius generis carmen dicas monocolon esse

Monocolon carmē est illud: quod vbiqꝫ est vniforme vt pma ode flacci/que asclepiadeo carmine est composita vt.

Aeneas atanis edite regibus
Distrophon ⁊ dicolon carmen generū esto duorum
Quando post versum est replicatio queqꝫ secūdum

¶ Dicolon distrophon est illud carmē: qđ duobus generibus versuū cōstet & secundo facta replicatione. quale est illud horatianum.

Laudabunt alii clarā rhodon aut mitylenē
Aut ephesum bimarisue corinthi
Menia: vel baccho thebas: appolline dephos
Insignes: aut thessala tempe.

¶ Quod carmen constat primo heroico/secundo falisco/tertio iterū heroico.

Binorum generū dicolon tetrastrophon esto
Quando post quartū quēqȝ est replicatio versum

¶ Dicolon tetrastrophon Carmē est illud/qđ duobus generibus versuū cōstet/post quartū quēqȝ versu facta replicatione: quale est illud horatianum.

Iam satis terris niuis atqȝ dire
Grandinis misit pater & rubente
Dextra sacras iaculatus arces.

¶ Terruit vrbem.

¶ Qđ metrū cōstat tribus primis sapphicis endecasillabis & quarto adonio dimetro ab eo facta replicatione iterum ad sapphicum.

Ternorū generum tricolon tetrastrophon esto
Quando post ternum quēqȝ est replicatio versum

¶ Tricolon tetrastrophon est illud: qđ tribus generibus versuum cōstet: qñ post quartū quēqȝ versum facta est replicatio. quale est illud horatianū.

Quis multa gratilis te puer in rosa
Perfusis liquidis vrget odoribus
Grato pyrrha sub antro
Cui flauam religas coman

¶ Qđ metrū cōstat duobus primis asclepiadeis: tertio pheretratio: & quarto glyconio: ab eo facta replicatione. Iterum ad asclepiadeos.

¶ Mensura.

Conueniens metri mensura pedum numerus sit
Certis preceptis quem constituere poete

¶ Mensura metri est debitus pedū numerus: scđm poetice regulas ordinatus.

Mensure species monometrum dic dimetrumqȝ
Tetrametrū/trimetrū/sic pēthametrū hexametrūqȝ

¶ Mēsura metri in sex partes est diuisa. Nā carminū aliud est monometrū. aliud dimetrū/aliud trimetrū/aliud tetrametrū/aliud pēthametrū/aliud hexametrū.

Uno quod constat pede carmen dic monometrum
Quod binis constat pedibus carmen dimetrum sit

Quod tribus ex pedibus constat carmē trimetrū dic
Quattuor ex pedibus quod constat tetrametrum sit
Pentametrū est carmen qđ quinqꝫ pedes tenet in se
Hexametrū carmen dic quod senis pedibus fit.

¶ Monometrum Carmen est illud quod vnico pede constat vt illud ionicū a minore diomedes.

¶ Dimetrū carmen est illud: qđ duobus pedibus cōstat vt illud ionicū a minore Sapientes amor odit.

¶ Trimetrū carmen est illud: qđ tribus pedibus constat vt illud dactilicum simonidium Indue pallia serica.

¶ Tetrametrū carmē/est illud: quod quattuor pedibus constat vt illud dactilicū Alemaniū/vir decens cumulans reliquas tibi.

¶ Penthametrū carmen/est illud qđ quinqꝫ pedibus cōstat vt illud elegiacum Ouidianum. Res est sollicite plena timoris amor.

¶ Hexametrū carmē est illud: qđ sex pedibus constat vt illud heroicū virgilianū Nate mee vires mea magna potentia solus.

¶ Annotatio.

In metris iambis anapestis siue trocheis
Quod binis constat pedibus dic monometrū
Quattuor ex pedibus cōstans dimetrū quoqꝫ fertur
Ex senis constans pedibus dicas trimetrumqꝫ
Tetrametrū fertur pedibus quod conficis octo

¶ Illud tn̄ admonendū est: qđ metra iambica trocheica ⁊ anapestica duplicibus pedibus cōputātur ascēduntqꝫ vsqꝫ ad tetrametrū. Unde monometrū iābicū dr. qđ duobus pedibus cōstat vt est illud iābicū. Immo alid. Qđ quattuor pedibus cōstat dr dimetrū vt ē illud iābicū dimetrū flacci. Amice ꝑpugnacula. Trimetrū dr illud: qđ sex cōstat pedibus. Quale est illud iābicū trimetrū. Ibis liburnis inter alta nauiū. Tetrametrū dr illud qđ octo pedibus cōficitur quo vtūtur comici.

¶ De positio.

Carminis est finis cuiusuis depositura
Quattuor he cuius species: catalecticon atqꝫ
Acathalecticon: hinc hyp et bracchicatalecticō addas

¶ Depositio metri: est vniuscuiusqꝫ carminis desinētia: q̄ circa finē attēdit: depositio metri est quadripartita. Nā carminū aliud est Catalecticon: aliud acathalecticon aliud hypercatalecticon: aliud bracchicathalecticon.

Sillaba cui desit carmen cathalecticon esto
Acatalecticon est fine id quod clauditur apto
Sillaba cui super est sit hypercatalecticon illud
Cui desit pes/est bracchicatalecticon illud

¶ Catalecticon carmen est illud: qđ minus habet metrice cōstitutiōis nā illi vna

tantū sillaba deficit/quale est illud senarium iambicū trimetrum. Mea renidet in domo lacunar.
¶ Acatalecticon est illud: qd apto & legitimo fine cōcludit: integer singulorum metrorū existens. Quale est illud persianū. Nec fonte labra prolui caballino.
¶ Hypercatalecticō est illud qd supra versus finē: vnā vel duas plus sillabas hz. Quale est illud hexametrū dactilicō aut dulcis musti vulcano decoquit humorē.
¶ Bracchicatalecticon carmē est illud: cui vt pfectū sit deficit integer pes. Quale est illud Aristophaniū dimetrū/venit optima Calliope.

¶ Appellatio.

Ipsis vnde fuit metris ab origine prima
Impositū nomen: dicta appellatio metri

¶ Appellatio metri est qualitas vnde ipsis metris a prima institutione nomen inditum fuit.

Metra acceperunt varie sua nomina primo
A diis (vt pythiū) quibus hec sacrata fuerunt
Siue (vt pyndaricū) de autorum nomine crebro
Siue loco (velut attellanū) quo cauebantur
Siue a mensura: velut dimetrū trimetrūqz
Siue pedum structura vt dactilicū trochicūqz
Nunc a fortuna inde elegiaca cōmica dicta
A numero interdū velut endecasilla constant

¶ Appellatio metri in septē partes est diuisa nā metra aut diis qbus sunt dedicata appellant vt pythiū: qd appollini pythio est cōsecratū. Aut ab inuentoribus et poetis freqnter vtētibus vt pyndaricum a pyndaro poeta sapphicū a sappho muliere lesbia simonidium a simonide poeta.
Aut a locis vbi cani consueuerant: vt Atellana ab attellis oppido italie.
Aut a mensura: vt monometrum dimetrum trimetrum.
Aut a pedum structura: vt dactilicum trochaicum.
Aut ab accidenti fortuna: vt elegiaca: ab amorem miseria
Aut a sillabarum numero: vt eudecasillaba.

¶ Figura.

Est excusatum vicium ratione figura
Ornatus causa: primo metri ve reperta

¶ Figura/vt inqt Sulpitius/aut viciū rōne excusatū & ascribit eligātie Ornatus metriue causa primo inuēta figurarū alie cōstructiōe alie locutiōis: alie dictionis figure dictionis/nā alias hic pretereo/sunt q sub metaplasmo continentur.
Metaplasmus/vt diffinit diomedes/est transpositio qdā recti solitiqz sermonis in alterā speciē: metri & decoris causa figurata Huius species sūt he. pthesis. Apheresis. Epenthesis. Sincopa. Paragoge. Apocopa. Ectasis. Diastole. Sineresis. Dieresis. Eclipsis. Antithesis. Methathesis. Synalepha.

Littera cum vocis capiti: vel sillaba detur
Prothesis est: tollens hec fertur apheresis esse

¶ Prothesis est appositio lr̃e vel sillabe principio dictiōis lr̃e vt in illo Virgiliano Turno gnato: ꝑ patri: vbi gnato ꝓ nato posuit. Sillabe vt alibi apud eundē. Cōcitū tetuli gradū. vbi tetuli ꝓ tuli posuit. Hinc cōtraria est. Apheresis q̄ est ablatio lr̃e in principio dictionis lr̃e: vt in illo Virgiliano. Vela dabāt leti spumas salis ere ruebant: vbi ruebāt pro eruebāt posuit. Sillabe vt alibi apud eundē. Mortalia temnitis arma. vbi temnitis pro contempnitis posuit.

Additur in medio vocis quomodo littera sine
Sillaba epenthesis est/ his priuans sincopa fertur

¶ Epēthesis est additio lr̃e vel sillabe ī medio dictiōis littere vt apud Virg. Reliquias danaū ꝓ relicas posuit sillabe. vt apd̄ Horatiū. Fingere cicutis ꝓ cinctis Hinc cōtraria est Sincopa q̄ est subtractio lr̃e vel syllabe in medio dictiōis/ littere vt in illo Virgi. Audiit eurotas ꝓ audiuit Sillabe vt apud eundē. Vina bonis que deinde cadis onerarat acestes pro onerauerat.

Littera cum fini vocis vel sillaba detur
Est paragoge: demens hec apocopa fertur

¶ Peragoge q̄ a quibusdā ꝓparepsis dr̄: est appositio lr̄e vel sillabe in fine dictiōis lr̄e vt Sillabe vt apd̄ Virg. Alacres admitter quāt ꝓ admitti. Hinc ꝯtraria ē apocopa q̄ est ablatio lr̄e vel sillabe a fine dictiōis. Lr̄e. vt ī illo Virg. Aut puri similes vlixi: ꝓ vlixis. Sillabe vt apd̄ horatiū. ode sexta culpa detrere ingeni: ꝓ ingeniū.

Sillaba que breuis est longā facit ectasis ipsam
Sistola productam contra facit abbreuiari

¶ Ectasis q̄ ⁊ diastole dr̄. est extētio siue ꝓductio sillabe q̄ natura ē breuis: vt ī illo Virgiliano. Italiā fato ꝓfugus. Huic ꝯtraria est sistole q̄ sillabā natura lōgā breuiat vt in illo Virgiliano. Obstupui steterūtq3 come. vbi penultimā in steterūt cōtra naturā corripuit: sed hmōi licentiā vitare tanq̄ a scopulo debemus.

Syllaba de binis conflata syneresis esse
Fertur: et in binas diuisa diresis vna

¶ Syneresis (q̄ a quibusdā episynalepha dr̄) est cōflatio siue cōglutinatio duarū syllabarū in vnā: vt in illo Virgiliano. Fixerat acripidē ceruā scandendo ꝓferendū est eripidē. Symphonesis (q̄ et sineresis dici pōt) est cū due sillabe scādēdo in vnā coeunt. Symphonesis in qnq3 ptes est diuisa. Prima cū dictionē ī vocalē vt in finientē sequit̃ dictio a vocali incipiēs: tūc enī illud m cū vocali p̄eunte abiicit/ vt superius est dictū. Scd̄a est/ cū eadē dictione due sillabe lōge ꝓ vna lōga ponūtur: vt in illo Heroico. Unius obnorā ⁊ furias aiacis oilei oili pronūciari debet Tertia est. quū in eadē dictiōe due syllabe breues pro vna breui ponunt̃: vt in illo Heroico. Cornua velatarū obuertimus antēnarū. Quarta quū ī eadē dictiōe lōga ⁊ breuis sillaba pro vna lōga ponunt̃: vt in illo Heroico. Fixerat acripidē ceruā ꝓ eripidē ꝓnūcies. Quinta quū breuis ⁊ lōga syllaba ꝓ lōga ponunt̃: vt in illo Heroico. Atria dependēt lichni laq̄aribus aureis. auris scādēdo ꝓnūcies. Huic cōtraria est dieresis/ q̄ est dissolutio vnius syllabe in duas: vt in illo Virgiliano. Aulai in medio pro aule. Idem alibi. Vestis pictai pro picte.

¶ Annotatio.

I simul u cum consona cita: dieresis illa
Ambo in vocales aliquando soluere possit

¶ I et v q̄n sita sunt vt cōsonātes/aliq̄n in vocales solui possunt p dieresim: vt in illo Virgi. Arma virū tabuleq3 ꝛ troia gaza p vndas: vbi troia trisyllabū protulit. Similiter vt in illo Ouidiano. Te quoq3 nunc soluo persoluenda michi.

Subtrahit ecclipsis cum vocali preeunte
M quando incipit a vocali dictio sectans

¶ Ecclipsis est elisio siue subtractio huius cōsonātis m cū precedente vocali. Et hoc quotiēs dictio in m precedente vocali desinit ꝛ sequēs dictio a vocali incipit: vt in illo Virgiliano. Littora multū ille ꝛ terris iactatus et alto: qd̄ si scandi debet. Littora mult illet terris iactatus et alto.

Vocalem vocis de fine aufert synalepha
Quando a vocali comitans vox incipiatur

¶ Synalepha est ablatio ꝛ cōpressio vocalis a fine dictionis quotiēs sequēs dictio ab alia vocali incipit vt apud horatiū Certat ter geminis tollere honoribus.

Cum post ponatur que anteiret littera: fertur
Esse metathesis: vt meleagre loco meleager

¶ Methathesis est trāspositio lr̄e preposterа/cū lr̄a q̄ preponi deberet postponitur: vt in illo Virgiliano x. At tibi tymbre caput euandrius abstulit ensis. Ouidius Agnoscens in me frater meleagre sororem.

Dicitur anthithesis/quomodo littera ponitur vna
Pro altera: quem potest antistechon bene dici

¶ Anthithesis est positio vnius littere p alia: q̄ etiā anthistecon dicitur: vt in illo Virgiliano. Olli pro illi de ceteris memorabimus infra.

¶ De generibus metrorum
inferius manifestabimus.

¶ Expositis iā sillabarū quātitatibus. necnon et earū accentibus ac punctuandi modo. q̄ tā ad solutam q̄ pedestrem orationē pertinere videātur. Necnō metro et eius membris nunc ad diuersa metroꝝ ꝛ carminū genera iter est aggrediendum. Et primo de illo carminis genere: quod vsitatius et frequentius grauius et prestantius inter cetera ducitur.

¶ Genus.

¶ Genus metri est terminus vniuocus multas sub se versuum varietates continens specie differentes: que inferius complectuntur.

¶ Carmen heroum hexametrum.

Heroum hexametrum carmen loco sex tenet in se
Dactilus exposcit quintum: spondeus sibi sextum
Hosq3 locis reliquis communes ponere possis.

¶ Heroicum carmen hexametrum dactilicum. dictum & olim pithium: sex loca: siue sedes in se continet & duobus (vt Sulpitio placuit) legittime pedibus conficit dactilo & spondeo. His duobus pedibus aliqui loci sunt proprii: alii autē cōmunes. Quintum vero locū dactilus: sextum spondeus sibi vēdicat. Reliqui aūt loci his pedibus sunt cōmunes. Et sic scanditur siue modulat. Carmē heroicū. Arma vi/rumqȝ ca/no tro/ie qui/primus ab/oris. Heroicū dicitur qm̄ poetarū princeps/homerus ceteriqȝ deinceps consecuti: heroum (hoc est illustrium virorum) gesta: hoc carminis genere scripserunt: dicitur etiā hexametrū quod sex locis siue sedibus constet. dr insuper dactilicum qd hoc dactilicū precipue cōstet pede sicut a iambo iambicū. Et ante homeri etatē pithiū dicebat: qd appollinis pithii oracula/hoc metro reddi ɔsueuerāt. Uel qd appollo cū pithonia serpentē delphis: ppt vltionē m̄ris necasset. accolle primū in eius honorē hoc carmē ɔtexuerūt. Exinde heroū laudibus describētis aptissimū. Quo gn̄e carminis pter ceteros ornatus vsi sunt poete latini. Lucretius. Ennius. Uirgilius. oīm facile princeps. Naso. Horatius. Catulus. Propertius. Tibullus. Statius Papinus. Iuuenalis. Ausonius Marcialis. Silius italicus. Et hi ex gētibus oēs. Et nr̄is vero xp̄ianis. Iuuēcus. Arator. Prosper. Sedulius. Prudētius. Sidonius. Fortunatus. Architrinus. Franciscus. Petrarcha/baptista/mantuanus & Remaclus florenas suscipit etiā hoc carmē alios pedes: sed rarius idqȝ poetica licētia vt trocheū/peoleumaticū/anapestū/iambū/Tribrachum. vt manifestant carmina sequentia.

¶ Carmen elegiatū penthametrum.

In se penthametrū carmen loca quinqȝ tenebit
Dactilus & spondeus cōmunes suntqȝ duobus
Primis/semipedem debes quibus addere longum
Ut vult sulpitius penthimemerim vocitatum
Dactilicos binos poscunt duo posteriora
Semipede adiecto: qui iunctus superiori
Semipedi: quinto spondeū conficit apte.

¶ Carmē elegia cū pēthametrū (autore diomede) est qd hexametro: versu pēthametroqȝ admuicē policis cōficit vt illd ouidianū: hāc tua penolope lēto tibi mittit vlixes. Nil michi rescribas attamē ipse veni. Elegiacū (teste perotto) hexametro ita cōnexū est: vt nunqȝ sine eo positū reperiatur: vn̄ qdā vnū carmē illud esse voluerūt vndecim pedū. Elegia dicta siue a lugēdis mortuis (defunctorȝ enī laudes hoc carmīe describi ɔsueuerāt) siue elegia dicta ab eleos. grece hoc est miseratione: qd tyrrheni grecīqȝ elegias illo carmīe scriptitarūt: cui opinioni cōsentire vr. Horatius ad albiū tibulū elegiarū autorē scribēs: q ab ea (qr diximus) miseratiōe elegos miserabiles dicit hoc mō. heu miserabiles decātes elegos. Idem in arte. Uersibus impariter iūctis q̄rimonia primū. Post etiā inclusa est voti snīa cōpos de inuētore huius carminis dubitat vt idē asserit Horatius sic. Quis tn̄ exiguos elegos emiserit autor. Grāmatici certāt & adhuc sub iudice lis est. Hoc tn̄ carmīe gn̄e scripserunt apud Romanos. Propertius/Tibulus/& Gallus imitati grecos Callimachiū et euphorionē cōtinet aūt hoc carmē q̄nqȝ loca in se & duobus pedibus (vt sulpitio placuit) cōficit dactilo et spondeo recipit in primo & scdo loco indifferenter spondeū vel dactilū deinde penthimemerim. hoc est sillabā superantē/

que vel natura vel positione lōga esse debet: deinde duos postremo sillabā superantem: longā vel breuē: que cum semipede precedente perfectum pedem efficit. Et sic scandi debet. Nil michi rescri/bas. attamen/ipse/ve/ni.

¶ Annotationes.

Carminis hexametri quinto quandoqz poete
Spondeū ponūt: proceleumaticūqz licenter
Et pro spondeo sexto dant sepe trocheum
Sed vetat heroo claudū miscere trocheum
Sulpitius/cōmunis erit namqz vltima semper
Sillaba: sic docet fabius: sic tullius inquit

¶ Illud nō est pretereundū Spondeum qn̄qz in quinto loco pro dactilo a poetis licēter vsurpari vt apud Persium. Et costā lōgo subducimus appēnino. Interdum etiā proceleumaticus in quīto pro dactilo vsurpat̄ vt apud Uirgiliū. Titere pascentes a flumine reijce capellas. Aliqn̄ in sexto (vt quibusdā placet) ponitur trocheus pro spōdeo vt apud Uirgi. Laocoon ardēs summo decurrit ab arce. Illud tn̄ vetat Sulpitius. Ultima enim syllaba semper est indifferens.

Ponitur interdū primo proceleumaticus pes
Et quāuis raro sibi vendicat hunc anapestus

¶ Proceleumaticus interdū in primo loco ponit̄ apud poetas vt apud Lucretiū. Tenui cauata oculi caua tpa frigida pellis. Quem locum vēdicat licet raro anapestus: vt apud Uirgi. Fluuiorum rex eridianus terrasqz iacentes.

Carminis heroi tertio quartoqz licenter
Ponit iambum vel tribrachū qn̄qz poeta

¶ Nonnūqz in tertio et quarto loco iambū pedē et tribrachū (quāuis licētiose) admittit poeta: vt in illo Eneidos nono. Terga fatigamus hasta nec tarda senectus Idē in quarto pede. Ostendens artem pariter arcumqz sonantem.

S cum presuncta vocali cedere fine
Debes: et sola a vocis sic fronte aliquando

¶ S lr̄a finalis cū p̄cedēte vocali aliqn̄ cedit in hexametro: vt in illo Uirg. Inter se coiisse viros et discernere ferro scādēdo viret pnūcies pro viros. aliqn̄ etiā sola cedit: vt in illo Lucretiano. Arboribz veteres decidere falcibus ramos: scādēdo pferendū est falciburamos. Cedit nōnūqz a pncipio dictiōis. Cedit aliqn̄ a pncipio dictiōis: vt apud Tibullū. Opereat dcūqz viridesqz smaragdes/scādēdo pnūcies viridesqz maragdes sed hmōi structure cū rare fuit prorsus sunt vitande.

Carmen cum incipiat vel ab o vocali alia ve
Que per se vox est perfecta: et dictio sectans
Incipit a vocali fit subtractio nulla

¶ Qn̄ carmē hexametrum aut aliud quoduis incipit ab o/vel alia vocali que per se pfectā vocē et partē orōnis cōficit vt sequens dictio a vocali incipit: tunc nulla

erit subtractio aut elisio. vt apud Tibullū. O ego ne possem tales sentire dolores: et apud Ouidiū. O vtinam tūc cum lacede. mona classe petebat.

V post s. q. g. si vocalis comitetur
Litterule perdit vim: testes lingua aqua suauis

¶ V post g. q. s. sequēte vocali liq̄scit/ vim lr̄e amittēs vt ī lingua: aqua suauis q̄ in scādēdo bisillabe pferunt. Virg. Mūera sūt lauriq; ꝛ suaue rubēs hiacinctus

Is in scandendis vocalem cede priorem
Dii dee diis iis sic ee pluralis ꝛ iidem
Iisdē dehinc deinceps huic ꝛ cui deindeq; pinde
A desum ducta et vocali de comitante

¶ Subtrahit prior vocaliū ī scāsione harū dictionū dij dee dijs ijs ij ee ꝛ idē pluri ijsdē hinc dehinc deinceps cui deīde pinde: ꝛ deducta a desū quotiēs post de immediate sequit vocalis. Virgi. Dij deeq; oēs studiū qbus arua tueri. Idem alibi. Idē vēturos tollemus in astra nepotes. Idē bucolicis. Experiar tu deinde iubeto certet amyntas. Lucanus. Nō deest plato ieiunus vēditor auri. Iuuenal'. Dehic clamore pari cōcurrit ꝛ vice celi. Horati9 redde age q̄ deīceps residui vibidinis dū.

In fine hexametri superest cū sillaba abundans
Carmen hipermetrū est: que sillaba cesa sequenti
Cum versu semper scandendo adiungitur apte
Semper hypermetrum vocalis finiet aut m.

¶ Aliqn̄ in fine carmīs hexametri abūdat sillaba: qd vbi fit Carmen dicitur hypermetrū. Et necesse carmē illud vel in vocali vel in m littera terminare: ꝛ sequēs carmē a vocali incipere: ꝛ sillaba in fine abūdans abscissa scādēdo capiti sequentis carminis annecti dz vt in illo Virgilia. Aut dulcis vulcano musti decoquit humorē. Et foliis vndam tepidi despuma aheni. Illa sillaba rem/ in fine hexametri superans: cū principio sequētis carminis scandi debet. Aut dulcis vulcano musti decoquit humo. Remfoliis vndam. ꝛc.

¶ De varia hexametri cōpositione.

¶ In hexametro cōponēdo sextuplex scdm quosdā est. varietas hexametrū em dactilicū appellāt: qd dactilo claudit: qle est illud pferimus manibus viras ꝛ fbs precātia: qd ꝛ hypmetrū est. Sz aptius hoc exēplū. Sidera pallida distingūt facē terrīt a luis. Spōdaicū ē illud: qd ex solis spōdeis ꝯstat: vt Romani muris albani cinxerūt longā. Et dicunt equitēporanes: cū oēs pedes vel dactilici vel spondaici sunt: sed spondaicū fugiēdū est: qd tanq̄ soluta oratio incedit. Commune siue piodicū qd alternis dactilis vel spōdeis cōstat: vt Italiā fato pfugus lauinaq; venit. Sapphicū qd inter duos spondeos/ quattuor hz dactilos: vt inferretq; deos lacio genus vn̄ latinū. Antimachiū: qd bis post duos dactilos hz spōdeū vt aū fugam soboles si qs michi paruulus aula. Absolutū qd oēs partes orationis hz vt est illd. Heu si tūc flentē rapuisset in ethera mauros: hec est alia carminū diuersa genera tradunt aliqui sed cum superuacaneū videtur omittimus.

¶ Hexametri carminis vicia.

¶ Vicia hexametri carminis eorū q3 nosse ope ꝑ ciū est iudicare. Ea sex plꝰria Maullius Theodorus. Ego plura ꝯgessi. Acephalū dr qd incipit a sillaba breui: vt Fluuioꝝ rex aridanus camposq3 ꝑ oēs. Procephalū qd in primo pede vltra qttuor tpa hz: vt Insule ionio ī magno quas dira celeno. Lagarū seu larū cuius ī medio vna aut plures sillabe claudicāt: vt Cōgredior fer sacra pr̄ ⁊ cōcipe fedus. Truncatū qd in penultima claudicat. vt Morte cōtemnūt. Laudatio vulnere gere hec ⁊ scazontes ⁊ ecades appellat diomedes cuius libri tertiū lege ꝑ diligēter. Hypermetrū qd vna syllaba abūdat: vt Iactemur doceas ignari hominū q3 locorū q3. Grauidū qd hz sillabā in medio supāntē: aut qd synerēsim patit: vt fixerit acripidē ceruā l3 aut erimāthi. Inane cuius sillaba in duas ꝑ dieresim scindit. vt Accipe pompei carmē deductū ab illo. Ex vna eni sillaba due fiūt. Nā sillōga corripit dr sistole. vt Obstupui steterunt q3 come ⁊ vox faucibz hesit. Si breuis ꝓducit ectasis. Si due breues ꝓ vna lōga vel due lōge pro vna ponant. Smyphonesis est. hac greci frequēter vtunt. Spōdaicū qd spōdeū hz in qnto. vt cornua velataꝝ obuertimus antemuarū. Colossium seu colobū seu solutum: qd prosa orone incedit: vt dono dicite doq3 volētibz cū magnis diis. Asperū qd horret iūcturis: vt nisee spio q3 thalia q3 cynodoce q3. Nec vero ē ignorādū q̄dā ex iis vicia iā hexametri quā cuiusuis carminis esse posse Hypothymnū in q̄ singuli pedes termināt dictionē: vt carmē doctū semis simplex cōdere nescit. Cacophona q̄ vocaliū assiduitate squalēt vt inferni q3 latus ceceq3 insula circes. Itē cū ab eadē ꝯsonāte singule dictiōes incipiāt: vt O tite tute tati tibi tāta tyranni tulisti. Equiuocū cuius vltime sill'es sunt vt exiret mentes fraternas grata malis lis/dūr et bicipitia si vltima verba simplr desināt. Itē caudata cū finis duoꝝ in ꝯsonātes desinit dictiōes. Hemistichiū qd inceptū dūtaxat ⁊ semiplenū est: qualia sūt apud maronē. vt huc cursus fuit hec sulpitius.

¶ De carminis heroici decore.

Carminis heroi si vis seruare decorum
Pes nunq̄ debet rationis claudere partem
Ni forte in primo: pentimemeri comitante
Vel quarto: quintoue: offendit turpe secundo
Sed minus in terno: si illum monosillaba claudat

¶ Heroici hexametri decoꝝ (vt ait Sulpitius) in apta pedū cōnexiōe ⁊ varietate seruabit. Si pes nō terminet partē orōnis/nisi forte in primo loco: sequēte pētimemeri: vt ī illo Virgiliano. Ast ego q̄ diuū incedo regina iouisq3. Et soror ⁊ ꝯiūx. Et nisi forte in quarto loco. vt Vela dabāt leti ⁊ spumas salis/ere ruebāt. Vel forte in qnto: vt musa michi causas mēora quo numine leso. Illepidū est carmē prosa intercisaq3 nimis oratiōe succussans: ⁊ maxime si secūdus pes partē orōnis terminet vehemēter offendit: vt impulit in latus: ⁊ vēti velut agmine facto. Qd fiet minus indecore in tertio si monosillabā desinat ⁊ dictiones exigue sint. vt est illud Horatii. Non vxor saluum te vult non filius omnes.

Heroum pulchrū est vox quod trisillaba finit
Illepidū est penta/aut qd vox tetrasyllaba claudit
Gratius incedit quod vox bisyllaba complet
Integra si fuerit vox quam ponis pede quinto

Distortum est carmen quod vox monosyllaba finit
Pulchrius at constat quod vox encletica claudit

¶ Decor est heroicū qd in trisillabā desinit & fortius vt insurgere/quale est illud Virgi'ij. Urbs antiq̄ fuit tirij tenuere coloni Carthago. Illepidū est carmē qd in tetrasillabā aut pētasillabā desinit vt est illud Virgilij. Nulla venus nulliq3 animū flexere hymenei. Et illud Marcialis. Ois cesareo cedit labor amphiteatro. Gratius est illud carmē/qd in bysyllabā desinit/marie si pes q̄nus cōstet: vt est illud Virgilij. Musa michi causas memora quo numine leso. Distortū est carmē qd in monosillabā desinit: vt est illud Virgilij. Eole nāq3 tibi diuū pr atq3 hoim rex pulcrius tū incedit/si monosillaba encletica fuerit: vt est illud Horatij. Sc3 vxorē cum summa dote fideq3. Et genus et formā regina pecunia donat.

Dactilici insurgunt connexi quinq3 decore
Quattuor interdum spondei stantq3 venuste
Dactilus alternis spondeis itq3 decore

¶ Insurgūt & fluūt canore q̄nq3 cōtinui dactili quale est illud Ennij. At tuba terribili sonitu ꝓcul ere canoro. Incedūt etiā cū decora q̄nq3 spōdei quattuor: si ipsa res exigat: vt ē illud Virgilij. Occultū inspires ignē/fallasq3 veneno. Silr decor est carmē cū dactilici pedes alternis vel interiectis spōdeis tēporātur: vt est illud Virgilij. Italiam fato profugus lauinaq3 venit.

Quū precedentis: pendens sententia versus
Comma: colonue facit: versu conclusa sequenti
Laudatur carmen: quod fiet quandoq3 necesse
Est rem cōtinuas: vehemens vel suaue loquaris

¶ Laudabile ē carmē quū snia suspēsa in seq̄nti vsu includit/cōma siue colō efficiēs/multor carminū inter se implicatio: quā cathenā appellāt plurimū iocūditatis h3 in loco: vt quū opus sit vt rē cōtinuas: vel vehemētia aut suauitat e vtaris Id quod in carminibus proxime precedentibus perspicere satis est in promptu.

¶ De elegiaci carmine decore.

Penthametrū pulchrū debet concludere censum
Precipue ornatum/quod vox bisyllaba claudit
Proximū et huic penta aut quod tetrasyllaba cōplet
Absurdum est quod vox tris/vel monosyllaba finit.

¶ Decor pēthametrū elegiacū sensum d3 cōcludere & ornatissimū est qd ī dissyllaba clauditur: vt est illud Ouidij. Hāc tua penelope lento tibi mittit vlixes. Nil michi rescribas attamē ipē veni. Proximū huic est qd ī pēthasillabā aut tetrasillabā desinit: vt est illud Maronis. Uidi cōcretas p grāma fessa ruinas Pendere aut olerū stare cacuminibus. Similr illud eiusdem Maronis Uidi pestano gaudere rosaria cultu. Ex oriēte nouo rosida lucifero. Absurdū est illud pēthametrū quod vox trisillaba aut monosillaba perficit/quale est illud. Cominus paphie

dea sideris et dea floris precipit unius muricis esse habitũ. Similiter illud Eneas atavis edite regibus es.

¶ Annotatio.

Litterule eiusdem / vocum similes quoqȝ fines
Crebras vocales: versus vetat ipsa venustas

¶ Ut decor carminis servemus: eiusdẽ littere / aut sillabe assiduitatẽ: crebras etiã vocaliũ cõcursiones dissonantiã / ⁊ sibilationẽ magis etiam qua in soluta oratione vitabimus. Permittuntur tamen aliqñ (licet rarius) apud poetas hmõi iuncture: sed figurate ⁊ licẽter ut est illud Ciceronis. O fortunatã natã me consule romã. et illud Enniĩ. O tite tute tati tibi tanta tyranne tulisti. Et illud Ennij Merẽtes flentes lachrymantes ac miserantes.

¶ Servabimus etiã (inquit Sulpitius) in carminibus contexẽdis omnẽ cultum cũ latinitatis integritate. Verbis utemur electis nũc suavibus nũc canoris ut res postulat. Carmẽ figuris aspgemus: facilitate affectibus aliqñ cõcinnabimus. fabulis historijs ⁊ rerũ doctrina locupletabimus. duriciã ⁊ verbor̃ novitatẽ vitabimus. ⁊ qđ maxima virtus orõnis est: ut Lactantius inquit apte dicemus. Ambigue dicta ⁊ ornamẽta ambiciosa (ut monet flaccus) refugiemus a psonarũ et rerũ decoro nõ deliberabimus. Interdũ copiã: interdũ brevitatẽ: nũc pingue: nũc siccũ dicendi genus: nũc maturũ et grave: nũc ardẽs erectũ ⁊ concitũ amabimus. Carmen deducendũ leta intẽtaqȝ cura aggrediemur. Antea (si fieri poterit) ut lectiuncula: vel cõmemoratiõe similis carmis excitati. In versu etiã faciẽdo / scabemus persepe caput rodemusqȝ ungues: nõ de industria: sed cũ distratione intenti: unde invento qđ conabamur nobis quasi nõ sentiẽtibus pluteũ sedemus stilũ sepe vertemus singulaqȝ diligẽter examinabimus / ⁊ an lectione sint digna severe censebimus. Amicor̃ pleraqȝ iudicio emẽdabimus paucis cõtenti lectoribȝ: ⁊ belle assentator̃ nõ admittemus. Luxuriẽtia cõpescemus. aspera levigabimus. et carentia virtute tollemus. Libri editionẽ nõ precipitabimus ne eã penitẽtia subsequatur: sed diu vel nonũ in annũ castigabimus. Si qđ aũt emissum fuerit: presertim ĩ adolescentia: lȝ in iudiciũ cũ modestia revocare ⁊ in suo genere cõservando corrigere ut multi fecit ⁊ ipse Cicero. qui totos immutavit archademicos fecit ⁊ Marcialis iã grãdior q inquit / festinata prior decimi michi cura libelli. Elapsum manibus nũc revocabit opus. Nota leges q̃dã sed lima rasa recẽti. pars nona maior erit lector utriqȝ fave. Ad qđ etiã nos hortari videt priscianus: q fatetur se quecunqȝ in suis advertit errata: quoad vixerit emendaturũ. Nã ut fabius inquit supvacuus foret in studijs longior labor si nichil liceret melius invenire preteritis. In versibȝ etiã cõdẽdis lucilij ⁊ Crispini nimis cita ⁊ preceps extẽporalitas vitijs nõ vacat. Inquit enĩ Horatius. Carmẽ rephẽdite q nõ multa dies ⁊ multa litura coercuit atqȝ perfectũ decies nõ castigavit ad unguẽ. Laudabile erit carmẽ. Euripidis maturitatẽ. Maronis morã ursino more ⁊ qntilij limã expertũ. Gloriant tñ aliqui iuvatam sibi carminis facilitatẽ / quasi virgula (ut aiũt) divina furore quodã divino pciti / vel a musis ipsis (tanq̃ olim heziodo fabulat) sine studio sibi donatũ. Sed audiant eundẽ horatiũ. Natura fieret laudabile carmẽ an arte. Quesitũ est ego nec studiũ sine divitte vena. Nec rude qđ psit video ingeniũ alteri9 / sed altera poscit opẽ res: ⁊ cõiurat amice. Adiũgat iđ facili ⁊ extẽporali ingenio / matura diligẽtia Addo etiã doctrinã. Nã ut idẽ flaccus ait. Scribẽdi recte sapere est principiũ et fons. Multum etiam cum imitatione exercitatio conferet.

B-5

¶ Annotatio.

¶ Quanq̄ & hec de carmīs decoro diximus/nolim tñ ea a nobis sic dicta existimes vt hāc legē semꝑ & vbiq̄ quasi affectatā & nimis rigidā obseruare sis astrict9. Ipe enī poetarū princeps Maro/medū poeta alij crebro hāc legē (vt in suis est ꝓspicere monumētis) ꝑtermiserūt. Nimirū nā vt idē inquit. Nō oīa possumus oēs. Ille etiā insignis apud grecos homerus hec et hmōi obliuisti. fatet' flaccus. Quādoq̄ bonus dormitat Homerus. Permittunt aūt ꝑter hanc legē multa poetica lnīa: vt idē ait. Sūt delicta tñ q̄bus ignouisse velimus. Nā neq̄ corda sonū reddit quē vult manus & mēs. Nec semꝑ feriet q̄dcūq̄ minabit' arcus. Quo magis tñ (vitato indecoro) ꝓprius decoro accedas: eo laudabilius erit carmē. minusq̄ offēdet. vt idē ait. Verū vbi plura nitēt in carmīe nō ego paucis offendar maculis: quas aut incuria fudit. Aut hūana parū cauit natura: q̄d ego vt scriptor si peccat idē librarius vsq̄ quāuis est monitus: venia caret: & cytharedus ridet' corda q̄ semꝑ oberrat eadē: si latius de hac re cognoscere libeat horatium de arte poetica consulito.

¶ De licentia poetica.

¶ Carmina scribēti ꝑmittūtur nōnulla poetica licētia: sed hac in re aduertēdum est/hmōi lniam/nō vsq̄ adeo ꝑtendi posse: quasi liberū sit scriptori l'rarie artis deserere precepta: & ꝓ suo voto: vel v̄ba trāsformare: vel viciose inter se iungere dictiōes. Verū q̄ in grāmaticis & oratoriis disciplinis a magnis auctoribus traduntur ea negligere nō decebit. Sūt enī cuiuis arti limites prestituti: q̄s licēter ꝓ auctorꝫ iudicio pueri cari nephas est. Imitabimur ergo celebres poetas: & i q̄bus illi fere ad viciū: cū dignitate tñ sūt deflexim illa incidere nulli carmīs cōmoditate/aut necessitate cogā minus decet. Nā illud vnū memoria tenere debemus: vnāquāq̄ orōnē auriū iudicio examinari debere/hic ergo ꝑmissus/siue licētia poetica i l'ris sillabis dictiōibus: & orōnibus inuenit. Nā ab his singulis fit a poetis cōtra precepta trāsgressio. In litteris q̄dē (vt superius in figuris diximus) adiectiōe detractione/immutatione/trāsmutatione peccat. Addit' nāq̄ in dictiōe littera q̄ precedentē vocalē breuē facit lōgā: vt relliquias relliga. redduco. Virgilius. Relliquias danaū. Horatius in epodis. Deus hec fortasse benigna reducet i sedē vice. Detrahit nōnūq̄ l'ra. Virgil'. Atq̄ immitis achilli. Si cui vitādi sibili causa detraxit. Immutat'. vt olli ꝓ illi. Cūq̄ opus est longa sillaba. r. in s. mutat'. vt honos: labos. arbos. pro honor. labor. arbor. Trāsmutant' vt teucre: euādre: melegre: ꝓ teucer/euander/meleager. Qd̄ iō fit. q̄d duplex in iis noībus est terminatio noīatī dicimus. Euandrus teucrus. Virgil'. in septimo. Tum pater euandrus.

¶ De licentia innouandarū sillabarū.

¶ Idē quoq̄ fit in sillabis. Nā dictiōi vt cōmodius quadret v̄sibus sillaba adiungitur vt induperator ꝓ impator: mauorcia ꝓ marcia. vel subtrahit' vt accestis pro accessistis. Virgi. Accestis scopulos. Aut mutat' vt caudicibus ꝓ codicibꝫ. Virg. in geor. Caudicibus sectus. Cōnixa ꝓ enixa. Idē. Spē gregis ah silice i nuda cōnixa reliquit. Itē euātes pro ouantis. Idem in. vi. Eneidos. Illa chorum simulās euantes orgia circum.

¶ De innouandis dictionibus.

¶ Dictiōes quoq̄ additionē seu interpositionē alterius dictiōis recipiūt: vt septē subiecta trioni/pro subiecta septentrioni. Immutationē siue innouationem vt miseresco pro misereor/horresco ꝓ horreo/vel diminutionē: vt pusillus pro paruus.

Uel cõparationẽ vt senior ꝓ senex/tristior ꝓ tristis. Uirgil. Tristior et lachrymis. Uel deriuationẽ. Uerg. Frõdea tecta/ ꝓ frõdosa. Cõpositiõe vt belliger thirsiger. Que ⁊ si in orõne quoqꝫ soluta occurrũt/in pedestri tñ licẽtius pmittũtur. Sciendum est etiã in dictiõibus grecis licere vti grõ/ vel suo vel latino quo ad metri cõmoditas exposcit. Uerg. in vi. eneidos. In foribus letũ androgeum/ ꝓ androgei. Transmutari etiã a poetis solent dictiones interdũ. Uerg. Maria oĩa circum.

De oratione.

Fit insup nõnũqꝫ ad orõnẽ supuacua dictionis adiectio/ ⁊ frequẽtibus cõiunctionibus ꝯpacta/ qḋ greci polysintherõ appellãt. Uerg. Athamasqꝫ/thoasqꝫ/pelidesqꝫ/neoptolemusqꝫ/primusqꝫ machaon. Idẽ alibi. Ore locuta est/ qḋ p pleonasmũ. i. accumulationẽ dr. Detrahit simitr aliqd oratiõi qḋ ẽclipsis vnius verbi defectus. Uergi. Hec secũ me ne incepto desistere victã. I prima orõne deest. dixit in scḋa aũt decet. Aliqñ detrahit dictio p aposiaposim siue vt Cicero p reticẽtiam Idẽ alibi. Quos ego: sꝫ pstat intelligit punirã. Subtrahunt aliqñ cõiũctiones p dyaliton. Idẽ. Ite ferte citi date flãmã impellite remos: Trãsponit aliqñ orõ per hysteron pteron: qñ retrouerso ordine pfert. Terẽtius. Symbolũ dedit cenauit. Trãsponitur etiã oratio cũ casibus vice versis res significat vt trade rati ventos: vbi intelligitur. Trade ratos ventis.

De commutatione vocabulorum per omnes partes orationis.

Aiaduertunt pterea poete vocabulis abuti: ⁊ aliud p oẽs ptes orõnis vocabulũ ꝓ alio ponere. In noĩe qdẽ vt Iuuenalis bacchanalia viuũt. i. bacchanaltr hoc furiose ⁊ crapulose. Uirgilius i georgicis. Armẽtaqꝫ pasces sole recẽs orto: hoc ẽ recẽter. Idẽ i georgicis flos apprima tenax. hoc ẽ apprime In iis oĩbꝫ nomẽ ꝓ aduerbio ponit. Ponit etiã ꝓpriũ ꝓ appellatiuo. Uirg. Hauriat hũc ocl'is ignẽ crudelis ab alto dardanus. i. dardanius de enea eni loqtur q a dardano rege troiano venit. Loco etiã gñis species ponit. Uirg. in georgicis de equabus amore feruẽtibꝫ: illas ducit amor trãs gargara trãsqꝫ sonãtẽ ascaniũ: vbi gargara ꝓ qbusqꝫ mõtibus posuit: ⁊ Ascaniũ ꝓ qbusqꝫ fluminibꝫ. Inuẽtor ẽt ꝓ re inuẽta ponit Uirgi. Cereremqꝫ cerusitris expediũt. Cerẽ q̃ est dea frugũ ꝓ pane posuit. Itẽ eqtẽ ꝓ equo Idẽ in georgicꝫ Frena peletronij laphite gyrosqꝫ dedere. Impositi dorso atqꝫ eqte docuere sub armis. Insultare solo. Equitẽ. i. equũ. Nũerus certus ꝓ incerto ponitur. Idẽ. O terquaterqꝫ bti nũerus singularis ꝓ pl'ali. Idẽ pars i frustra lecãt. Casus ꝓ casu. Uirg. Curruqꝫ volãs dat lora scḋo. Curru ꝓ curr:ui fit etiã alteratio in ṽbis. Uirg. Hũc ego si potui tm̃ sperare dolorẽ. spare ꝓ timere posuit. Modus etiã ꝓ mõ ponit. vt Itis paratꝫ quã pmũ arma viri. i. ite ⁊ parate. Sigtio ꝓ sigtione. Uirgi. prora aduertit: ꝓ aduertitur. Idẽ in georgicis. Lõgiqꝫ vrgent ad littora fluctus. pro vrgẽtur. Itẽ vna ꝑpositio ꝓ alia ponit. Terentius. Ecquid nos amas de fidicina hac. i. ꝓpter hanc fidicinã. hec ⁊ multa alia vsurpant poete.

De omni genere metrorũ quo vsus est horatius apud latinos inter poetas liricos facile princeps.

Metroꝝ vndeuiginti generibus vsus est horatius libro carminũ q̃ ode inscribitur. de quibus omnibus inferius dicemus.

B. 6.

¶ Carmē Asclepiadiū Choriambicū.

Tetrametrū carmen choriambū asclepiadis fit
Spondeo ⁊ binis choriambis pyrrhichioqꝫ
Uel sic conficitur spondeo dactiloqꝫ
Cum pentimemeri dehinc dactilicisqꝫ duobus
Acatalecticon ⁊ dicatur monocolon esse.

¶ Primū genus est carmē monocolon choriābicū Asclepiadiū tetrametrū acatalecticon. ⁊ dr̄ monocolon. i. vni forme: q: nullo est coniunctū. Dicitur etiā Asclepiadium ab inuētore asclepiade poeta lirico. Et choriambicū a pede choriambo predomināte. Et tetrametrū qd̄ quattuor pedes continet. Et acatalecticon quod perfectio fine claudit. Conficitur aūt ex spōdeo. duobus choriābus ⁊ pyrrhichio: et sic scanditur. Mece/nas atauis/edite re/gibus. Et scd̄m diomedē sic cōficitur. Spōdeo dactilo cesura ⁊ duobus dactilis ⁊ sic scandit. Mece/nas ata/uis/edite/regibus. Et hoc metro tris odas dumtaxat scripsit.

Mecenas athauis edite regibus
Exegi monumentum ere perennius
Donarem pateras grataqꝫ cōmodis.

¶ Hoc metro scripsit prudentius illum hymnum de accensione ignis.

Inuentor rutili dux bone luminis

¶ Secundum est dicolon tetrastrophon constans ex sapphico ⁊ Adonico.

¶ Dactilicum sapphicum penthametrum endecasillabum.

Sapphicū est carmen confectum dactilicum sic
Penthametrū: primo semper pede pone trocheum
Hinc spondeum: hinc dactilicū: binosqꝫ trocheos.

¶ Dactilicum adonicū dimetrum.

Dactilicon dimetrum sic carmen adonidis esto
Ex pede dactilico et spondeo siue trocheo

¶ Sapphicon penthametrū endecasillabū conficitur ex trocheo spōdeo dactilo et duobus trocheis ⁊ sic scāditur. Jam sa/tis ter/ris niuis/atqꝫ/dire. Huic cōiunctum est adonicū constans ex dactilo ⁊ spondeo vel trocheo ⁊ sic scanditur. Terruit/vrbem hoc metro tres et viginti odas scripsit.

Jam satis terris niuis atqꝫ dire
Marcuri facunde nepos atlantis
Quem virum aut heros lyra vel acri
Uile potabis modicis sabinum
Integer vite celerisqꝫ purus.
Parcius iunctas quatiunt fenestras

O venus regina gindiqꝫ paphiqꝫ
Poscimus si quid vacui sub umbra
Persicos odi puer apparatus
Nullus argento color est auaris
Ne sit ancille tibi amor pudori
Septimi gades aditure mecum
Illa si iuris tibi peierati
Rectius viues licini neqꝫ altum
Ocium diues rogat in patenti
Martiis celebs quid agam calendis
Marcuri nam te docilis magistro
Herculis ritu modo dictus o plebs
Faune nympharum fugientum amator
Nos vides quantum moueas periclo
Montium custos nemorumqꝫ virgo
Impios sparte retinentibus omen
Pindarum quisquis studet emulari
Diue quam proles mebea magne
Est michi nouum superantis annum
Phebe siluarum quam potens diana
¶ Hoc metro etiam scripti sunt hymni quos frequentant ecclesiastici.
Nocte surgentes vigilemus omnes
Ecce iam noctis tenuatur umbra
Quod chorus vatum venerans olim
Ut queant laxis resonare febris
O sator rerum reparator eui
Antra desert teneris sub annis
O nimis felix meritiqꝫ celsi
Christe sanctorum decus angelorum
Uirginis proles opifexqꝫ matris
Iste confessor domini sacratus.

Hymni

¶ Illud notandũ quod in secundo huius hymni versu dicendum est hoc die & nõ hodie: qr primũ pedem oportet esse trocheũ et omnes he predicte ode manifestãt.
O pater sancte mitis atqꝫ pie.

¶ Ille hymnus pedes nõ seruat: qui hũc hymnum scripsit sillabas tantũ seruare pedes vero minime curauit.
¶ Tertiũ est dicolon distrophon cõstãs Choriãbico gliconico & asclepiadeo. sic.

¶ Gliconicum Choriambicum.

Sic carmen trimetrũ choriambũ conde gliconis
Ex pede spondeo: choriambo: pyrrhichioq;
Vel pede spondeo: sic dactilicisq; duobus

¶ Gliconicũ choriãbũ trimetrũ cõstat spõdeo choriambo & pyrrhichio sic scãdit. Sic te/diua po/tens cipri/ vel scðm alios constat ex spõdeo et duobus dactilis, sic scanditur. Sic te/diua po/tens cipri. huic iungitur Asclepiadiũ choriambicum & dicitur dicolon distrophon scripsit hoc metro odas duodecim.

Sic te diua potens cipri
Cum tu lypia telephi
Mater cena libidinum
Et ture et fidelibus iuuat
Donec gratus eram tibi
Vxor pauperis ibici
Quantum distat ab inacho
Intactis opulentior
Festo quod potius die
Quod me bracchi rapis tui
Intermissa venus diu
Quem tu melpomene semel

¶ Dactilicũ archilochiũ tetrametrum.

Dactilichũ archilochi sic carmen tetrametrũ fit
Quattuor herois pedibus: tribus atq; trocheis
Et quartus debet semper pes dactilus esse
Bucolici in morem partem claudens rationis.

¶ Endecasillabum archilochium.

Ex binis iambis pentimemeri atq; trocheis
Ternis: conficies endecasillabon apte
Sepius at primo pro iambo pone trocheum

¶ Dactiliũ archilochiũ cõficit ex quattuor pedibz heroicis (ita qð quartus semp sit dactilicus partẽ orõnis finiẽs more bucolici) & ex tribus vltimis trochaicis & sic scãdit. Soluit/acris hy/emis gra/ta vice/veris/& fa/uoni/huic cõnectit endeca-

Iambũ archilochiũ cõstans duobus iambis pentimemeri: ⁊ tribus trocheis: ⁊ se-
pius ꝑmo loco ꝓ iambo ponitur spõdeus: ⁊ sic scanditur. Trahunt/que sic/cas/
machi/ne ca/rinas/scripsit hoc metro hanc oden solam

Soluitur acris hyemps grata vice veris ⁊ fauoni.

¶ Quintũ est tricolon tetrastrophon cõstans ex ꝑmis duobus versibus coriã-
bicis Asclepiadiis: de quo metro superius est dictum. Tertius versus est pherec-
ratius trimeter heroicus qui cõficitur ex spondeo dactilo ⁊ spõdeo sic scãditur.
Grato/pyrrha/sub/antro. Quartus versus est gliconicus de quo super diximus.
hoc metro septem odas scripsit.

Quis multa gracilis te puer in rosa
Quauis referent in mare te noui
Dianam tenere dicite virgines
Uites humileo me similis chloe
O fons blandusie splendidior vitro
Audiuere lite dii mea vita dii
Quis fles asterie quas tibi candidi

¶ Sextũ est dicolon distrophon: tres cuĩ ꝑmi versus sunt Asclepiadii Choriã-
bici siue dactilici. Quartus gliconicus de quibus superius est dictum scripsit hoc
metro odas nouem.

Scriberis vario fortis et hostium
Pastor cum traheret per freta manibus
Quis desiderio sit pudor aut modus
Albi ne doleas plus nimio memor
Nolis longa fere bella munantie
Extremum tanaim si biberes lice
Inclusam donaen turris et cura
Diuis arte bonis optime romule
Iam veris comites que mare temperent

¶ Hoc duobus metris vꝫ Asclepiadeo choriambico et Gliconico scripsit diuus
Ambrosius de sanctis martyribus illum hymnum.

Sanctorum meritis inclita gaudia

¶ Est etiam alius hymnus de eukaristia.

Sacris solenniis iuncta sunt gaudia

¶ Qui tñ hũc scripsit pedũ mẽsurã ⁊ metrũ naturã nõ curãs sillabarũ tm̃ nũerũ
seruauit. ¶ Est etiam alius hymnus de assumpsione diue virginis marie.

O quam glorifica luce choruscas.

¶ Videret hic hymnus Asclepiadio carmĩe cõtextus sed cõtra illius metri na-

turam in postremo pede ponitur spōdeus vel trocheus pro dactilo: q̄ hic scripsit/ nullū ducē secutus/ Usus est monocolo tetrastropho hoc quattuor versibus eiusdem matri inde post quartum replicatione facta.

¶ Quartum est dicolon distrophon Constans dactilico archilochio tetrametro & endecasillabo archilochio.

¶ Dactilum pharíscum tetrametrū.

Dactilicū tu tetrametrū sic conde phaliscum
Quattuor herois spondeis: dactilicisue
Siue alternis: sed ternus pes sepius esto
Dactilicus: quartus spondeus fit quoq̧ semper

¶ Septimū est dicolon distrophon. Primus em̄ v̄sus est heroicus archilochius de quo superius est dictū. Scd̄s phaliscus dactilicus tetrameter achatalecticus: cōstans ex quattuor pedibus heroicis vel dactilicis vel spondaicis vltimus tamē semp̄ spondeus erit. Tertius sepius dactilus sic scanditur.

Lauda/bunt ali/i cla/ram rhodon/ aut myti/lenen.
Aut ephe/sum bima/ris ve co/rinthi.

¶ Scribit hoc metro quattuor odas.

Laudabunt alii claram rhodon aut mytilenen.
Albus vt obscuro detergit nubila celo.
Te matris et terre numeroq̧ carentis harene
Quid tibi vis mulier nigris dignissima barrhis

¶ Choriābicū aristophanū monometrū.

Carmen aristophanis choriambum cōditur apte
Ex pedibus binis & erit primus choriambus
Bacchius (arbitrio) fiet amphibrachus ve secūdus

¶ Choriambicum alcaicū trimetrum.

Alcei trimetrum choriambium condere carmen
Sic debes: primo tu pone secundum epitritum
Hinc binos choriambos: bacchius vltimo esto
Amphibrachum ve loces illius sub vice sepe.

¶ Octauum est dicolon distrophon: primus versus est choriambicus aristophanis constans choriambo & amphibrachio siue bacchio et sic scāditur. Lydia dic/ p oēs. Sequēs est choriambicus alcaicus trimeter constans epitrito scd̄o: duobus choriambis & amphibracho siue bacchio sic scanditur. Te deos o/ro sibarum/ cur properas/ amando hoc metro hanc oden solam scripsit.

Lydia dic per omnes
Te deos oro sibarim cur properas amando

¶ Dactilicum alcaicum trimetrum.

Alcaicum trimetrum carmen sic dactilicum fit
Ex binis iambis: vel sic spondeo et iambo
Huic penthimemeri post dactilicisqꝫ duobus

¶ Jambicum archilochium trimetrum hypercatalecticon.

Archilochi iambum fit hypercatalecticon apte
Sic dimetrum: pꝛimo pede spondeum vel iambum
Ponas spondeum terno: iambumqꝫ secundo
Et semper quartus sit iambus pyꝛrhichius ve
Postremo semper ponatur sillaba abundans

¶ Dactilicū pindaricū tetrametrum.

Pindaricum tu dactilicū fac tetrametrū sic
Dactilicis binis necnon binisqꝫ trocheis

¶ Nonū est tricolon tetrastrophon pꝛimi duo versus sunt dactilici alcaici trimetri catalectici. Constant aūt duobus iambis: vel spondeo ⁊ iābo cesura: duobusqꝫ dactilis. Tertius est archilochius dimeter hypercatalecticus constans ex pꝛimo pede iambo vel spondeo: scdo iambo tertio spōdeo: quarto iambo vel pyꝛrhichio deinde sillaba abundans. Quartus est pindaricus dactilicus tetrameter constās duobus dactilis et duobus spondeis ⁊ sic scanditur.

Vides/vt al/ta/stet niue/candidum
Soꝛa/cte nec/iam/sustine/aut onus
Silue/labo/rantes/gelu/que/
Flumina/constite/rint a/cuto

¶ Scripsit hoc metro trigintanouem odas.

Vides vt alia stet niue candidum
O matre pulcra filie pulcrioꝛ
Velox amenum sepe lucratilem
Musis amicus tristiciam et metus
Natis in vsum leticie stiphis
Jcti beatis non arrhum inuides
Quid dedicatum poscit apollinem
Parcu deoꝛum cultoꝛ et infrequens

O diua gratum que regis antium
Nunc est bibendum nunc pede liberto
Motum ex metello consule cinicum
Equam memento rebus in ardius
Nudum subacta ferre iugum valet
O sepe mecum tempus in vltimum
Non semper imbres nubibus hispidos
Quid bellicosus cancabar ⁊ scytes
Ille et ne fastote posuit dic
Heu heu fugaces posthume posthume
Iam pauca aratro iugera regie
Cur me querelis examinas tuis
Bacchum in remotis carmina rupibus
Non vsitata nec tenui ferar
Odi prophanum vulgus et arceo
Angustam amice pauperiem pati
Descende celo et dic age tibia
Iustum et tenatam propositi virum
Celo tonantem credimus iouem
Delicto maiorum numeritos lues
Eli vetusto nobilis ab lamo
O nata mecum consule maulio
Celo supinas si tuleris manus
Uix est puellis nuper idoneus
Tirrhena regum progenies
Qualem ministrum fulminis alitem
Ne forte credas interituraqꝫ
Que cura patrum queue quiritium
Phebus volantem prelia me loqui

¶ Alcaicū coriambicū pentametrum.

Penthametrum alcei coriambum conficies sic
Spondeo atqꝫ tribus choriambis pyrrhichioqꝫ

¶ Decimū est monocolon Choriābicū alcaicū penthametrū cōstans ex spondeo tribus choriambis ⁊ pyrrhichio. hoc metro tris odas scripsit sic scanditur.

Tu ne/quesieris/scire nephas/quē michi quē/tibi
Nullam/varre sacra/vite prius/seueris ar/borem
O ccru/delis adhuc/⁊ veneris/muneribus potens.

¶ Iambicū trimetrum archilochiū.

Archilochi iambū dimetrū primo amphimacro fit
Et binis iambis vel spondeus sit vternis

¶ Iābicū trimetrū hypponactiū catalecticon.

Hypponacteū dimetrū catalecticon esto
Iambū: ex quinis iambis: quis sillaba abundans
Additur: imparibusq3 locis spondeusq3 aliquando

¶ Undecimū est dicolen distrophō. pmus vsus est Iābicus archilochius dimeter acatalecticus ꝯstat ei amphimacro ⁊ duob3 iābis siue alterno spōdeo Sequēs versus est iābicus trimeter hipponactius catalecticus. Cōstat aūt qnq3 iambis: ⁊ sillaba superante hoc metro solam vnā oden scripsit que sic scanditur.

Non ebur/neq3 au/reum
Mea/rem/det in/domo/lacu/nar.

¶ Sapphicū alcaicū trimetrū ionicum.

Sapphicū alcaicū trimetrū ionicūq3 a minori
Conficitur solis tribus a ionicisq3 minori

¶ Duodecimū est monocolō carmē ionicū sapphicō a minori trimetrū acatalecticum. Cōstās tribus ionicis a minori hoc metro solā vnā oden scripsit q̄ sic scādit.

Miseratum est/ne amori/dare ludum

¶ Dactilicū archilochium dimetrum

Dactilicum dimetrum catalecticon archilochi fit
Dactilicis binis post quos sit sillaba abundans.

¶ Tertiūdecimū est dicolon distrophō. pmus vsus est heroicus hexameter de q̄ supradiximus. Scd̄s est dactilicus archilochius dimeter catalecticus. Constans duob3 dactilis ⁊ sillaba superāti: hoc metro scripsit solā vnā oden q̄ sic scanditur.

Diffu/gere ni/ues rede/unt iā/gramina campis
Arbori/busq3 co/me

¶ Iambicum hipponactium
trimetrum acatalecticon.

Hypponacteū iambū trimetrū acatalecticon illud
Precipue ornatum senis quod constat iambis
Sedibus imparibus recipit spondeū aliquando

¶ Iambicū archilochiū dimetrū acatalecticon.
Archilochi iambū dimetrū acatalecticon illud
Quattuor ex iambis constans apprima venustum
Sedibus imparibus recipit spondeum aliquando

¶ Quartūdecimū est dicolon distrophō: primus ꝟsus est iābicus hypponactius trimeť acatalecticus ꝑcipue ornatus est q̄ sex iābis cōstat: sic scādit. Bea/tus il/le qui/ ꝓcul negocijs. Admittit tñ qñqȝ spondeū in locis imparibus vt in illo. Lupis et a/gnis quā/ta sor/tito/ob/tigit. Sequēs est iābicus archilochius dimeter acatalecticus constās: quattuor iābis et ille apprime venustus qualis est hic sequēs. Magis/ve rhom/bus aut/stari. Recipit tñ in locis imparibus spondeū vt in illo. Malue/sa/u/bres cor/pori his duobus iambicis scripsit odas decem.

Ibis liburnis inter alta nauium
Beatus ille qui procul negociis
Parentis olim si quis impia manu
Lupis et agnis quanta sortito obtigit
At o deorum quidquid in celo regit
Quid immerentes hospites vexas canis
Quoquo celesti ruitis aut cur dexteris
Rogare longam puditam te seculo
Quando reposcum cecubum ad festas dapes
Mala soluta nauis erit alite.

¶ Iambici metri duo gña. altera de quo diximus supra quo vsi sūt recētiores alterū apud vetustissimos comicos tragicos in vsu fuit qđ testať horatius hūc socci sūpsere pedē grādesqȝ cothurni/ primusqȝ hoc carmīe scribere cepit archilochus de quo idē archilochū ꝓprio rabies armauit iābo. huic archilocho licābes ciuis laccdomonius neobosen filiā despōsauit: qua postea negata / idignatus archilochus in patrē ⁊ filiā iābicis carminibus ita mordaciter inuectus est: vt pr̄ ipatiēs cōtumeliarū morte iambos illius vitare studuit. Nam ad laqueū cōfugit seipsum suspēdit. vñ Ouidius in ibin. Tincta licābeo sanguine tela ferā. Erat aūt archilochus poeta parius. Iābicū carmē est maledicū. a iābimin qñ est maledicere vt scribit diomedes. Aliȷ̄ a tapto grece qđ est noceo. Aliȷ̄ a iābizo qđ apud antiquos dicebať contumelior vitupero violo. Inde iābographus q̄ iambicis carminibus scribit apud grecos precipui huius carminis scriptores fuerunt Archilochus et hypponax apud romanos autē Lucillus ⁊ Catullus. Scribit priscianus veteres comicos ac tragicos latinos in iambico oībus in locis indifferenter posuisse qnqȝ pedes. videlicet iambum tribrachum anapestū dactilum ⁊ spondeum: sed vltimo

loco iambum vel pyrrhichium solum de quo latius paulo inferius dicemus.
¶ Iambico archilochio dimetro (de quo superius diximus) scribuntur etiã quos sancta canit ecclesia sexaginta decẽ hymni. In locis imparibus immiscetur quã-doq3 pyrrhichius et trocheus contra illius metri legem. Et sunt monocoli et tetra-strophi: quia post quartum quemq3 versum fit replicatio eiusdẽ metri et sunt isti qui sic scanduntur.

O lux/bea/ta tri/nitas
Conditor alme siderum
Adesto sancta trinitas
Eterne rerum conditor
Magne deus potentie
Summe deus clementie
Telluris ingens conditor
Tu trinitatis vnitas
Celi deus sanctissime
Deus creator omnium
Lucis creator optime
O satis rerum conditor
Rector potens verax deus
Rerum deus tenax vigor
Audi benigne conditor
Summe largitor premii
Christe redemptor omniũ
Consors paterni luminis
A patre vnigenitus
A solis ortus cardine
Saluator mundi domine
Te lucis ante terminum
Splendor paterne glorie
Plasmator hominis deus
Primo dierum omnium
Rerum creator optime
Ecce tempus idoneum
Iesu/quadra/gena/rie.
Iesu saluator seculi
Iesu nostra redemptio
Iam xp̃s astra ascenderat
Iesu saluator seculi
Iesu redemptor omnium
Iesu corona virginum
Nũc sancte nobis spiritus
Ueni creator spiritus
O gloriosa femina
Quẽ terra ponthus ethera
Eterne rex altissime
Xp̃e qui lux es et dies
Ex more docti mistico
Ad cenam agni prouidi
Aurora lucis rutilat
Sermone blando angelus
Iam lucis orto sidere
Somno refectis artubus
Ales diei nuncius
Clarum decus ieiunii
Impleta gaudent viscera
Exultet celum laudibus
Uerbũ supernũ prodiens
Iesu dulcis memoria
Iesu amator clementie
Exultet cor precordiis

Tu christe nostrũ gaudiũ
Ueni redemptor gentium
Uerbũ supnũ ꝓdiẽs: a pr̃e
Uox clara ecce intonat
Uexilla regis prodeunt
Martir dei qui vnicum
Deus tuorum militum
Rex gloriose martyrum
In anne puerperio
Nox et tenebre ⁊ nebula
Lux ecce surgit aurea
Eterna celi gloria
Chorus noue hierusalem
Tu xp̃e nostrum gaudiũ
O nata lux de lumine
Celestis formam glorie.

¶ Sũt etiã aliĳ hymni: q̃ iãbico hypponactio trimetro acatalectico monocolo decurrere videnẗ: sed cõtra illius metri naturam recipiũt locis imparibus aliqñ trocheũ in paribus aũt spondeũ vel pyrrhichiũ aliqñ trocheũ: sed q̃ hoc scripserunt sillabarum numero seruato pedum legem non curabant: sic scanduntur.

Annu/e christ/e se/culo/rum do/mine
Aure/a lu/ce et/ deco/re ro/seo

¶ Trochaicum dimetrum alcinauium acatalecticon.

Trochaicũ dimetrũ acatalecticon alcinaueum
Quattuor ex puris debet constare trocheis

¶ Aliĳ p̃terea sunt hymni q̃ trochaico dimetro alcinaueo acatalectico ĩcedere videnẗ: sed q̃ eos edidit huius metri naturã neutiq̃ obseruauit: ĩmiscet enĩ in oĩbus locis tã spõdeũ iambũ q̃ pyrrhichiũ: ⁊ synalephã ⁊ ecclipsim non admittit. Trochaicũ alcinauiũ dimetrũ acatalecticũ cõstat ex quattuor trocheis ⁊ sic scanditur. Quos vi/des se/dere/celso. hoc metro videtur hi conscripti de beata anna.

In an/ne pu/erpe/rio.
Felix/anna/pre a/liis.

¶ Trochaicũ dimetrũ catalecticõ euripideũ.

Trochaicum dimetrum catalecticon euripideum
Semipede adiuncto. de ternis esto trocheis.

¶ Trochaicum dimetrũ catalecticũ euripidiũ constat ex tribus trocheis ⁊ semipede: hoc est sillaba superante.

¶ Trochaico alcinaueo (de quo diximus) ⁊ hoc trochaico euripidio hymni sequẽtes videnẗ incedere: sed q̃ eos scripserũt (vt in aliĳs hymnis) nõ pedũ mẽsurã: sed sillabarũ numerũ (vt sepius diximus) obseruãt. Confundunt enĩ alios pedes indifferenter nunc iambũ nunc spondeũ nunc pyrrhichiũ. sic scanduntur.

Pange/lingua/glori/osi
Preli/um cer/tami/nis

¶ Et dicuntur dicoli distrophi versus: qr post secundum quencq versum fit replicatio primus versus acatalecticus q perfecto fine clauditur. Secundus est catalecticus q in fine deest sillaba que perficeret carmen hoc modo incedunt sequentes.

Pange lingua gloriosi
Corporis misterium
O maria noli flere
Collaudemus magdalene
Estimauit hortulanum
Urbs beata hierusalem
Tibi christe splendor patris
Sancte dei preciose
Christe miles gloriosus
Festum matris gloriosi
Mundi salus affutura
Lustra sex qui iam peracta
Crux fidelis inter omnes

¶ Iambicū dimetrū anacreontiū catalecticon.

Iambicum fit dimetrum catalecticon annacreontis
Ex ternis iambis: post quos sit sillaba iuncta

¶ Iābicū trimetrū catalecticō anacreontiū ↄstat ex tribz iābis ⁊ sillaba sic scādit Preceps/amo/re se/no. hoc metro ⁊ trochaico dimetro alcinauio acatalectico incedere vt ille hymnus. Cultor dei memēto. ⁊ dr dicolos tetrastrophos: qr duo pmi versus sūt anacrōtij iābici. ⁊ duo posteriores trochaici alcinauij: sed in scda replicatiōe solo iābico anacreōtio p quattuor vsus vtitur. In replicatiōibus sequentibus (nullo ordine seruato) hec metra inuicem confundit hoc modo scanditur.

Cultor/dei/memen/to
Te fon/tis et/laua/cri
Rorem/subi/isse/sanctum
Te cris/mate/inno/uatum

¶ Trochaicū dimetrum ithiphalicum bracchicatalecticon.

Trochaicum dimetrum bracchicatalecticon apte
Fertur ithiphalicum ternis constare trocheis.

¶ Trochaicū dimetrū ithephalicū bracchicatalecticon dicitur illud quod cōstat ex tribus trocheis vt bacche/iunge/tigres. hoc metro hymni sequētes sunt scri-pti qui sic scanduntur.

Aue/maris/stella.

Aue/mater/anna.

¶ Et sunt monocoli tetrastrophi: q2 post quartū quēq3 versū fit replicatio hec de hymnis collegimus. ¶ De odis quas sequētias appellant: qm̄ pauce ac potius nulle debitā metri mensurā cōplectunt: de iis aliquid precipere omittimus.

¶ Iambicū sapphicū acatalecticon.

Sapphicū est dimetrū iambū acatalecticon apte
Heroa pentimemeri: iambisq3 quaternis

¶ Quintūdecimū est dicolon distrophō primus versus est hipponactius trimeter acatalecticus de quo pauloante diximus hoc mō. Pecti/nichil/me si/cut an/tea/iuuat. Scd̄s est sapphicus iābicus dimeter acatalecticus cōstans heroica penti-memeri. et quattuor iambis hoc modo. scribere/versicu/los amo/re per/cussum/graui hoc metro hanc oden dumtaxat scripsit.

Pecti nichil me sicut antea iuuat

¶ Iambicum archilogium heroicum.

Heroum iambū sic archilochi dimetrum fit
Quattuor ex iambis. hinc dactilicisq3 duobus
(Heroa vt pentimemeris) dehinc sillaba detur.

¶ Sextūdecimū est dicolō distrophō. primus v̄sus est heroicus. hoc mō horrida tēpe/stas ce/lū cō/traxit z/ignes Sequēs ē archilochius iābicus heroicus cōstās dimetro iābo duobus dactilis cū sillaba superāte vt pētimemeri heroica. hoc mō scādit. Niues/q̄ de ducūt/ionē/nūc mare/nūc silue. Ubi diligēter attēdas vltimū dactilū nūc silue apprime licenter esse positū. Nā silue trisillabū fecit Horatius. Qd̄ priscianus z post eū. Tortellius affirmat: scripsit hoc metro vnā oden.

Horrida tempestas celum contraxit z ignes

¶ Septimūdecimū est dicolon distrophon primus versus est heroicus hoc mō. Mollis in/ertia/cū tan/tā dif/fuderit/imis. Scd̄s iābicus archilochius dimeter acatalecticus de quo supradictū est hoc modo scāditur. Obli/uio/nem/sensibus. scribit hoc metro duas odas.

Mollis inertia cum tantum deffuderit imis
Nox erat et celo fulgebat luna sereno.

¶ Duodeuigesimū est dicolon distrophon primus versus est heroicū hoc modo: altera/iā bel/lis/teri/turci/vilibus/etas. Alter iābicus hypponactius trimetrus acatalecticus de quo supra dictū est hoc mō scādit. Suis/et ip/sa ro/ma/vi/ribus ruit: scripsit hoc metro vnam dumtaxat oden.

Altera iam bellis teritur ciuilibus etas

¶ Vndevigesimū est monocolō. Cōstans iābico hypponactio trimetro acatalecti-co: de quo diximus: hoc modo scandit. Iā lef/fica/ci do/manus/scie/cie. hoc me-tro hanc solam oden scripsit.

Iam iam efficaci do manus scientie.

¶ Habes iam candide lector: de omnium genere metrorum quo usus est horatius flaccus.

¶ De comedia et tragedia.

¶ Comedia (ut inquit diomedes) est priuate ciuilisqꝫ fortune siue periculo vite comprehensio: dicto apo ten comen. Come enim greco appellantur pagi. id est conuenticula rusticorum. Ita iuuentus (ut ait varro) attica circa vicos ire solita est. Et questus sui causa hoc genus carminis pronunciabat. Nam postquam athenas ex agris commigratum est: et hi ludi constituti sunt sicut rome campitalicij ad cauendum prodibant: et ab urbana come: et oda comedia dicta est.

¶ De poetis comicis.

¶ Poete primi comici fuerunt. Sussarium Rullus: et magnes. Hi veteris discipline ioculatoria / quedam minus scite et venuste pronunciabant. Secunda etate fuerunt Aristophanes. Eupolis. et Cratinus: qui et principium vicia sectati acerbissimas comedias composuerunt. Tertia etas fuit menandri perynthie et philomonis: qui omnem acerbitatem comedie mitigarunt atqꝫ multiplicia argumenta grecis erroribus secuti sunt. Ab his romani fabulas transtulerunt. Et constat apud illos primo latino sermone comediam linium andronicum scripsisse huic plautum et Terentium sub secutos Tragedia (ut idem ait) est heroice fortune in aduersis comprehensio. Tragedia ut quidem voluit dicitur a tragos quod est hircus et ode. id est cantu quoniam olim autoribus tragicis: tragos. i. hircus premium cautus proponebatur quod liberalibus die festo libero patri ob hoc ipsum immolabatur: quia ut varro hirci depascunt vitem. unde Horatius in arte poetica Carmine qui tragico vilem certauit ob hircum Mox etiam agrestes nudauit. Alij putant a fece: quam grecorum quidam trigon appellant tragediam nolatam per mutationem litterarum i videlicet in a quoniam olim nondum personis a thespide aut thespi repertis talis fabulas permitti ora: fecibus agitabant ut rursum horatius testatur. Ignotum tragice genus inuenisse camene dicitur et plaustris vexisse poemata thespis. Que canerent agerentqꝫ puncti fecibus ora.

¶ De comedie et tragedie differentia.

¶ Comedia et tragedia differunt: quoniam in tragedia intro ducuntur duces heroes reges in comedia humiles atqꝫ priuate persone. In illa luctus: exilia: cedes. In hoc amores virginum raptus. Deinde quod illa frequenter et pene semper dantur rebus letis exitus tristes et liberorum fortunarumqꝫ priorum in penis admissio: tristicia namqꝫ tragedie proprium est. Ideo euripides petenter archilao rege ut de se tragediam scriberet Abiunt et precatus est ne accideret archilao aliquid tragedie proprium ostendent nichil aliud esse tragediam quam miseriarum comprehensionem.

¶ De metris quibus comici et tragici scripserunt.

¶ Metro iambo scripserūt tā comici q̄ tragici vt testat̄ priscianus ī opere suo de comicis versibus. Cum nō solū Terentius. sed plautus etiā Ennius Acciusq̄ et Neuius pacuuius turpiliusq̄ ⁊ oēs tā tragedie q̄ comedie latine veterꝫ scriptores: eodē metri mō iambici sunt vsi: vt in oībꝫ locis indifferēter ponerēt q̄nq̄ pedes. i. iambū anapestū dactilū spōdeū. absq̄ postremo loco vel iābū vel pyrrhichiū oīno posuisse inueniunt̄. Mirer quosdā abnegare: ī terētij cōmedijs metra: vel ea quasi archana quedā: ⁊ ab oībus doctis semota sibi solis esse cognita affirmare. Qđ vt vel impericie vel irrogātie viciū effugiamus: breuiter de supradictis metris autoꝝ testimoniū ⁊ vetustissimoꝝ afferamus. Sciendum est igitur qđ iambici versus vel monometri sunt ex duobꝫ pedibus simplicibus cōiūcti vel dimetri ex quattuor pedibus. vel trimetri ex sex. vel tetrametri ex octo. Nā pentametri ex decē. vel hexametri ex duodecim rarissime inueniunt̄. Ergo trimetris et tetrametris frequētius vtūtur comici. Alijs vero raro. ⁊ in medio dispersis pnūciatiōis rythmice cā/ ⁊ distinctiōis ideo aūt spōdeum vel dactilum: in secūdo loco vel quarto posuerūt quod inuenerunt etiam apud grecos vetistissimos. q̄uis tn̄ raro fieri hoc idem s: q̄ q̄ rarissime necessitate carminis vim consonantis amittit apud comicos hec autem frequentia dactili et spondei facit vt pene dissoluta pro pedestri similis esse videantur personarum sermocinacio. hec priscianus.

¶ Iambici metri (vt inquit Sr pōtinus) duo sunt gn̄a. alterū apud vetustissimos comicos tragicosq̄ in vsu fuit. Qđ testat̄ horatius. Hunc socci sumpsere pedem grandesq̄ cothurni. Primusq̄ hoc carmine scribere cepit Archilochus de quo idē archilochū ꝓprio rabies armauit iambo altero aūt minores vsi sunt.

¶ Vetus iābicū comicū ac tragicum đr: hoc autem ꝓprie purū trimetrū appellat̄ suscipitq̄ tres pedes inuicem mutatos iambum pyrrhichiū et spondeum nec nisi raro apud veteres in vsu fuit atq̄ vetus iābicū in sedibus imparibus hoc est prima terna ⁊ q̄nta/ q̄nq̄ pedes scripsit dactilū spōdeū choriū siue trocheū anapestū et a quo noīatur iambū. In sedibus paribus hoc est secūda ⁊ quarta anapestum choriū ⁊ iambū: sexta sedes ⁊ si varie vsurpet̄: proprie tn̄ iambum vel pyrrhichiuꝫ requirit. Nouū aūt in primo tertio quinto pede iambicū aut spōdeū recipit in secundo quarto iambū in sexto iambū vel pyrrhichiū. Illud diligēter aīaduertēdū est metrū ab eo pede ex quo precipue ꝯstat vocari: neq̄ tn̄ eo solo perfici sed alios pedes suscipere. Optimū tn̄ esse iambū quod vno pedum genere hoc est iambo quo nominatur constat.

¶ De scansione metroꝝ comicorum.

¶ Cū comici ⁊ tragici nūc monometro iābico: nūc dimetro: nūc trimetro: aut tetrametro vtunt̄: restat vt de eoꝝ scāsione aliq̄d dicamus. Et primo de trimetro iābico hypponactio: quo primū vsus est Terētius comicus in prologo andrie sic.

¶ De trimetro iambico hypponactio.

¶ Hoc. Iambus. ta cū. iābus. primaui. dactilus. mad stri. spōdeus. bendap. spōdeus pulit pyrrhichius. In hoc iambico trimetro multe fiunt elisiones. p synalepham et ecdipsim sicut ⁊ alibi quare in comicis scandendis oportet hoc precipue annotare: diligens lector.

¶ De iambico trimetro hyppo-
nactio et dimetro archilochio.

¶ Uos i/spōdeus/ste e in/iābus/traffer/spōdeus/tabi/iābus/te/so/pyrrhichius/ sis/iambus. Ades/iambus/dum pan/spondeus/cis te/spondeus/volo/iambus/ vel pyrrhichius.

¶ De monometro iambico.

¶ Jmma/trocheus/liud/iambus. Hoc aduertendū q̄d comici trocheū loco iābi sepius admittunt vt diximus.

¶ De tetrametro.

¶ Quid est/iambus/qd̄ ti/chorius bi me/pyrrhichius/ars ef/spōdeus/fice/pyrrhichius/rhoc pos/spondeus/fit am/iambus plius pyrrhichius.

¶ Jllud annotandū comicos nō idē metrum continue seruare: sed nūc monometrum aut dimetrum: nunc vero trimetrum aut tetrametrum secūdum varios sermonis affectus.

¶ Finis.

¶ Explicit whyttintoni editio: nuper Jmpressa Londoñ. per me Richardum pynson in vico anglice nuncupato (the Flete strete) in intersignio Georgii commorantem. Anno domini. M. CCCCC. x.

Richard pynson